

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.
Pe un jum. . 14 c
Pe o lună . 2,40 c

Numărul de zi pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Telefon pentru oraș și comitat 502.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRATIA:
Strada Deák Ferenc Nr. 20
INSERTIUNILE
se primesc la administrație.
Mulțămite publice și Loc
deschis costă fiecare șir
20 fteri.
Manuscripte nu se inape-
lază.

Homo novus.

Arad, 7 Decemvrie.

În sfântul război de distrugere care de un an de zile durează împotriva noastră, vajnicii noștri adversari au trimis un comandant nou, pe d. Dr. Aurel Vlad. Socotesc anume, că schimbând nu armele, care sunt ale calomniei, ale minciunii și ale intrigei, precum am dovedit, ci combatanții, cetatea adevărului va cădea în sfârșit totuș zdrobită, ori cel puțin înecat în norul de fum negru și otrăvicios, pe care-l ridică bombele lor. Noul comandant de altfel e numai pentru publicul neorientat nou. În realitate d. Vlad este dela început între cei cari au pornit sfânta cruciată și dacă s'a abținut până acum, când războiul e căzut aproape în desuetitudine, înămolit în neputință și ridicol, explicația trebuie căutată în abilitățile de tactică și de strategie ale vajnicilor combatanți. D. Vlad este deci numai din punctul acesta de vedere nou. A tăcut un an de zile, vreme în care s'au spus și s'au răspus lucrurile până la cea mai completă plictiseală. Multă lume era intrigată chiar de tăcerea dlui Vlad și îndrăguită să vadă în el pe omul care, ca și într'un alt moment hotărîtor al vieții noastre politice, e în stare să ia în mâni steagul coborît în vâltoarea patimilor și să facă o raliere nouă, punând capăt hărțuierilor mărunte, urite și nevrednice, ajunse azi.... problemele politice naționale.

Regretăm nespuse de mult, și pentru domnia sa, dar regretăm mai ales pentru cauza națională că n'a ambiționat acest rol. S'a mai spus și aici că, una din cauzele principale ale actualei crize grozave ce bântuie în sînul partidului nostru național este lipsa de oameni superiori, lipsa de personalități în stare de a ne ridica deasupra meschinărilor zilei, deasupra patimilor înguste și mărunte, în stare să le subjuge, domineze, să le poruncească să tacă, să nu le lase să copleșească suprafața vieții sufletești a unui popor. „Istoria popoarelor, este istoria oamenilor mari, cari au muncit aci” a zis Carlyle, stabilind pentru totdeauna răspunderea față de istorie a actorilor unei generații, nu asupra celor conduși, ci asupra celor cari conduc, asupra cărmacilor cu cari a fost pedepsit ori binecuvântat un popor într'o anumită epocă. Se pare însă că numai la noi e întors criteriul lui Carlyle, la noi sunt de vină cei conduși, la noi e de vină „Tribuna”, gruparea ei, căci alfel oamenii ar fi aci, și ar face minuni, cu un popor creat pentru ei.

Indrăznețul distrugător de dogme dela Dobra, nu e oare unul dintre aceștia? Dați-i un popor, fără „Tribuna”, fără poezi, fără scriitori și mai ales fără gazetari, n'ar face el minuni, cum a dovedit că știe, când candida în câte cinci cercuri, în lipsa

mare de oameni providențiali. Azi e numai conducător de partid, pe care-l conduce cu un extraordinar talent, pentru care va trece neapărat și domnia sa, cu tovarășul Goldiș împreună, în primitoarea recunoștință a posterității.

Citiți mă rog articolul domnului Aurel Vlad, proprietarul palatului național din strada Zrinyi, despre cauzele conflictului între partidul (?) național român și „Tribuna”. Cu ce adâncă pătrundere de spirit analizează dânsul aceste cauze și câte *idei nouă și rodnice* nu aduce domnia sa în discuția care de un an de zile dospește în viața noastră publică și pe care distinsul conducător, cu deplina seninătate a simțului său de răspundere istoric, ne spune că trebuie, în interesul neamului, perpetuată, Iți vine fără voe să te întreb, de ce a trebuit să întârzie aceste argumente și idei absolut nouă, pe cari le aduce d. Vlad în discuție? Avea doar din capul locului, cea mai completă cădere tocmai d. Vlad, să declare război „grupărilor independente”, d. Vlad, care n'a intrat în viața politică în fruntea unei grupări și care ni-a dat cea mai clasică pildă a „disciplinei de partid” dela care dânsul n'a clintit în viața sa nici o clipă.

„Gruparea dela „Tribuna”, zice d. Vlad, — a fost dela început o grupare independentă, care nu odată și-a impus voința sa conducerii de partid și care la toate ocaziunile mai însemnate își avea direcția sa opusă vederilor exprimate de conducerea oficioasă și aprobată de imensa majoritate a poporului nostru”. Cine avea calitatea morală și îndreptățirea să ne aducă această drept învinuire, decât d. Vlad, care niciodată nu a avut o „direcție opusă vederilor exprimate de conducerea oficioasă și aprobată de imensa majoritate a poporului nostru”? Căci la Dobra, a candidat cu știrea și aprobarea conducerii oficioase, iar nu cu ajutorul „grupării independente a „Tribunei” și „imensa majoritate a poporului nostru” il secolunda pe vremea aceea atât de mult, încât nici la a doua alegere generală nu s'au putut pune candidați naționali, nici în Ardeal nici în Bănat, numai în centrul „grupării independente”, în toate cercurile”.

„Pentru că nu există partid în lume să tolereze în cadrele partidului altă voință și altă conducere decât conducerea unitară impusă prin organizația de partid”! — exclamă d. Vlad. Apodictic de tot. Domnia sa precum vom vedea mai jos, face istoricul „tainelor politice petrecute după culise” în ultimul deceniu, ca unul, cum spune, care cunoaște istoria evenimentelor. Ciudat lucru, că un cunosător al tainelor petrecute după culise nită cu desăvârșire istoria faptelor petrecute la lumină, istoria faptelor controlabile cari s'au desfășurat în fața tuturor, nu după culise. Această istorie a fixat pentru toată lumea mai clar

și mai convingător decât toate teoriile d-sale de azi, că, da, s'a validat în cadrele partidului și o „altă voință”, altă „conducere” decât cea „impusă prin organizația de partid” și că pentru a se valida o idee, un curent, într'un partid, nu e nevoie ca aceste să se nască neapărat în mintea și priceperea „conducerii oficioase”, care n'are monopolul ideilor bune; pot incolți și din mintea și hotărîrea unui singur om sau grupări, pentru a ajunge poate mai în urmă, adevăruri primite și de „cercurile oficioase”. Nu ar fi mirare dacă d. Vlad ar fi uitat acest exemplu clasic al istoriei ultimului deceniu, căci l'a dat doar însuș domnia sa.

Dar au fost alte împrejurările, va obiecta, suntem siguri. Neapărat. Nu-i cunoaștem păreri motivată asupra așa numitei „acțiuni de primenire”, care a fost punctul de plecare al goanei de azi împotriva „Tribunei”, acțiune pe care d. Vlad o atinge și acum numai laconic și în treacăt cu aceste cuvinte: „Au urmat apoi atacurile nemotivate ale „Tribunei” în contra partidului....”, dar împrejurările, cari vor fi fost altele, constituiesc fără îndoială un titlu de recunoștință a „conducerii oficioase” de atunci care fără zguduiri grave ca cea de azi, a știut să aducă sacrificiul amorului propriu, ideile și convingerile ei, pe altarul solidarității naționale. Dacă s'ar fi constituit în sacrosanctă, dacă ar fi înălțat dogmele ca ceva absolut inviolabil, dacă ar fi recurs la armele de azi ale calomniei, intrigilor și ale minciunilor spre a discredita cele mai frumoase idei, cele mai nobile și curate porniri și intenții, am fi avut acelaș dezastru ca cel de azi, aceleași nenorociri s'ar fi abătut peste noi, ca și acele, pe care cu o senină și aproape inconștientă nepăsare, le alimentează reformatorul dela Dobra.

Și cu aceste am fi terminat cu argumentația de idei și principii stabilite *ad hoc*, pentru necesitățile de moment, în articolul domnului Vlad și putem trece la argumentația de fapte a d-sale, neapărat hotărîtoare și pentru cea dintâi și determinătoare pentru concluziile ce trage din ea.

Aici ne isbește la primul moment o ciudată împrejurare. Domnul Vlad ne fixează data vinelor și crimelor ce am fi săvârșit în contra intereselor partidului național nu de un an de zile încoaci, dela izbucnirea goanei d-sale și a tovarășilor împotriva „Tribunei”, ci de un deceniu, probabil fiindcă d'atunci este stăpân d-sa pe „tainele lucrurilor ce se petrec după culise”. Nici atunci, nici de atunci încoaci d-sa nu a crezut că este dator să protesteze la vremea când ele s'au săvârșit, când puteau fi controlate, căci cum nu e nici d-sa infailibil, putea primi explicațiile convenite și poate că ceea ce i-s'a părut atunci o vină, o crimă, era numai o părere greșită a d-sale, o informație inexactă, o intrigă care se putea clarifica. Ceva mai mult, toate acuzațiunile ridicate de domnia sa în ordinea înșirării lor au fost fapte consemnate până la ridicarea palatului „Tribunei”, când alătura de tovarășii d-sale ridicase și d-sa cu prezența-i splendoarea serbă-

rilor organizate cu prilejul sfințirii casei organului, pe a cărui conștiință, după convingerile d-sale, apăsan păcate așa de grele. Inexplicabil într'adevăr, cu ce inimă lua parte domnul Vlad la acele serbări? D. Suci, era mai sincer, domnia sa care încă știa despre trădările noastre, deși stătea în Arad, s'a abținut, cei drept, să ia parte.

A doua chestiune e tot de principiu și trebuie clarificată. D. Vlad, care ne înșiră păcatele săvârșite de zece ani încoace, păcatele „grupării” îl scoate pur și simplu pe d. Goldiș de sub răspundere; mai mult, îi hărăzește cununa istoriei sale nepărtinitoare, iar nouă focul iadului vecinic. Ei bine, procedul e cam arbitrar. D. Goldiș, o știe toată lumea, nu o tăgăduiește nici domnia sa, a aparținut până în momentul izbucnirii crizei, „grupării noastre”, a fost colaboratorul cel mai intim și mai adict al oamenilor grupați în jurul „Tribunei”, el însuși cu o influență directă și hotărâtoare asupra atitudinilor ziarului, cum se poate că pentru aceleași fapte istoria să-i dea unuia cununa, altuia osânda ei? Nu e ridicol să învinuiești „gruparea Tribunei” care a făcut alegerea lui Iosif Goldiș de episcop la Arad în contra voinței și fără aprobarea conducerii de partid” alegerea unchiului domnului Goldiș, care l-a adus la Arad și l-a făcut secretarul său, alegere în care d. Goldiș și-a avut partea sa absolut hotărâtoare și totuși crima să o menție numai pentru „comanditari”? Dar fiindcă suntem la acest punct, ne permitem să-i aducem aminte domnului Vlad, că alegerea lui Goldiș la vremea sa, dacă nu ne înșelăm a avut aprobarea chiar și a domniei sale și că convingerea ce o mărturisește azi este absolut nouă. Nu afirmăm cu siguranță, dar ni-se pare, că cu prilejul acestei alegeri a fost domnia sa în Arad, când îi ridicase la un banchet d. Goldiș un toast pentru „tânărul care de dragul formelor („disciplina”, „solidaritatea”) n'a jertfit esența”. Sau de pildă cu alegerea din Nădlac, la care vom mai reveni mai jos, unde suntem învinuiți că n'am fi reprobat pe marele tribunist Aurel Petrovici. Dar de ce nu l-a reprobat d. Goldiș? N'a scris d. Goldiș faimosul său articol „Sofra Chicin”, de ce nu i-a dat titlul „Aurel Petrovici”? Vom mai reveni altfel asupra rolului lui Goldiș, nedespărțit de tot ce s'a săvârșit în acest interval la „Tribuna”, în reflexiunile noastre, punct cu punct asupra învinuirilor domnului Vlad, ca să se vadă clar, orică d-sa este victima unor mistificații, fiind vorba de intrigi de după culise, cu cari suntem constrinși să ne pierdem acum vremea, ori că d. Vlad își construiește în mod absolut ușuratec pretenziunile sale dovezi.

Să mergem deci pe rînd. Întâi începe d. Vlad cu chestia alegerilor de episcop din Caransebeș,

și a alegerii lui Iosif Goldiș. Urmează cu raporturile ce au existat între Mangra Brote și Slavici și „Tribuna”. Părintele Roman Ciorogariu a elucdat prin documente în broșura sa, natura raporturilor dintre „Tribuna”, Mangra, Brote și Slavici. De un an întreg zi de zi nu facem altceva decât să protestăm și cu cuvintele și cu faptele împotriva ridicolei învinuirii. D. Vlad pur și simplu reînnoiește acuze infirmate de mii de ori. Părintele Ciorogar a restabilit apoi adevărul atât în chestia alegerii de episcop a lui Iosif Goldiș, cât și în chestia alegerii de episcop din Caransebeș. Dacă d. Vlad tot mai poate scrie în „Românul” că gruparea dela „Tribuna” e sub conducerea spirituală a lui Eugen Brote și Ioan Slavici, atunci a încetat discuția cu d. Vlad, pentru că noi nu lucrăm cu „barosul” și n'avem alte mijloace a' l convinge decât acte și fapte, cari s'au prezentat în broșura părintelui Ciorogariu, dar despre cari, nimic mai ușor, decât ca d. Vlad să nu ia cunoștință.

Până când nu vor fi răsturnate actele și faptele acestea, d. Vlad n'are dreptul să mai bănuiească.

Ținem să revocăm în memoria dlui Vlad, că noi n'am contestat nici când dreptul comitetului național de a'și crea și susține un organ oficial propriu, — totul ce am cerut era: să fim și noi puși la curent cu cele ce se petrec în comitet, ca nu cumva să ajungem în contrast de vederi cu comitetul, căci *si duo dicunt idem, non est idem*. Dar nu ni-s'a împlinit cererea și de multe ori eram avizați ori la informațiile ziarelor străine, cari aveau comunicate dela comitet, ori la corespondenții noștri deseori rău informați, căci numai pe cale indirectă ajungeam la informațiile necesare. Nu, dle Vlad, nu îndreptățirea unui organ oficial am contestat-o, ci aducerea lui în Arad cu scop să deslănțuiască războiul intern.

Intr'un punct suntem de acord cu dl Vlad. Recunoaștem și noi că nu din motive de „concurență” comercială s'a adus „Românul” la Arad. Deosebirea între noi e numai, că noi vedem în venirea „Românului” aici intenția declarată de a deslănțui între noi un război politic, precum și intenția, de a sparge solidaritatea națională. Dl Vlad menține însă la rîndul său că motivele determinante ar fi fost „superioarele motive” ale salvării independenței comitetului național — independență greu primejduită de sulita „Tribunei” — cu alte cuvinte deci: distrugerea „Tribunei”.

Vor fi existând „motive” superioare, dle Vlad, dar acele vor fi la d-v. numai în idee, iar în realitate vor fi în buzunarul dlui Vasile Goldiș, întocmai ca odinioară în buzunarul dlui Dimitrie Birăuțiu, care s'a dovedit superior comitetului în motivele superioare cu cari l-a tras pe sfoară. Noi

il socotim pe dl Goldiș și mai superior decât pe dl Birăuțiu și prevedem momentul „istoric” al situației pe care o pregătește pas de pas.

Dl Vlad este informat, că „în Arad existau două curente, unul pur naționalist, iar altul care inclina spre ideea guvernamentalizării partidului național român” și că aceasta „s'a observat îndată după alegerea dela Dobra, când ajunsese vacant cercul Nădlacului prin numirea lui Kristóffy de prefect la Sătmar”, când dlor au candidat „contra voinței dlui Ciorogariu și a celorlalți comanditari, pe dl Dr. I. Suci”, iar „tribunistul” Aurel Petroviciu a fost chiar bărbatul de încredere al lui Hász Sándor”.

Coloanele de pe atunci ale „Tribunei” mărturisesc altfel. Mărturisesc că a avut o atitudine de o rară insufletire și hotărâre pentru candidatura dlui Dr. I. Suci și că, iscusitul organizator Dr. I. Suci a lăsat în baltă pe alegătorii săi întârziindu-se (chiar cu cât a trebuit să întârzie) cu lista de iscălituri ale alegătorilor cari cereau candidarea d-sale și căzând astfel din vina d-eale propriie, căci n'a satisfăcut nici celei mai elementare dispoziții a legii electorale. Hász Sándor, rămas fără contracandidat, a fost ales spre consternarea alegătorilor insuflețiți pentru candidatura națională. Pentru ce retace dl Vlad acest caracteristic *finis*?

Am întrebat și pe părintele Ciorogariu că ce-i adevărat din pretinsa lui opunere la candidarea dlui Suci în Nădlac și dânsul își face cruce de cele ce aude acum. Nu'și aduce aminte de amănunte, căci e demult, dar dânsul ține că dl Vlad și în chestiunea aceasta este rău informat.

Dl Aurel Petroviciu este prieten bun cu Kristóffy, întocmai cum este și dl Vlad dimpreună cu ceilalți membri din comitet. A vrut să fie notar public în Nădlac, întocmai cum dl Goldiș a vrut să fie profesor de stat. Și-a slujit interesele alipindu-se de Hász Sándor, precum și-au slujit interesele acei membri din comitetul național, cari, în cercul Saseai, părăsindu' l pe fostul deputat național, au sprijinit candidatura baronului Duca, membrul partidului guvernamental și l-au ales deputat cu programul lui Tisza. L-am combătut și pe dl Petroviciu, care a susținut candidatura lui Hász și pe domni din comitetul național, cari au sprijinit candidatura baronului Duca. Am măsurat deci cu aceeași măsură.

De altfel dl Aurel Petroviciu este un valoros susținător al românismului în acele părți expuse și prezidează toate acțiunile noastre culturale de acolo. Nădlacul are doar cea mai frumoasă biserică și cele mai frumoase școli în bogata noastră

In noaptea asta.

*In noaptea asta voi veni la tine
Mireasă dulce-a visurilor mele,
In noaptea asta voi veni la tine
In ora 'n care miile de stele,
Vor scânteia în înălțimi senine.*

*In noaptea asta candela sfioasă
Tu să o lași în taină să veghizie,
In noaptea asta candela sfioasă
In templul dragostei să lumineze,
Să și tremure lumina ei duiosă.*

*Cu mirodanii dulci să uzi în taină
Altarul fericirilor visate,
Cu mirodanii dulci să uzi în taină
Locașul sfânt în care îngropate,
Zac amintiri în a uitării taină.*

*Și să m'astepti căci voi veni la tine
Mireasă dulce-a visurilor mele,
Și să m'astepti căci voi veni la tine
In ora 'n care miile de stele,
Vor scânteia în înălțimi senine.*

Liviu Roman.

Ceasornicele din Versailles.

De Corneliu Moldovanu.

Nicăiri nu poți înțelege mai lesne și mai repede trecutul, decât îndrumându-ți pașii în însuși ruinele istoriei. Ca să-ți dai mai bine seamă de trista ironie a gloriei războinice, apropiete-te de mormântul celui care zace în domul invalizilor, și ea să poți deplânge soarta vechilor cetăți, plimbăți privirile printre locurile pustii ale măreției de odinioară, privește statuetele antice pângărite, templele sfărâmate, admiră și plângi, poposind o clipă în mijlocul ruinelor, aceste moaște cumpilate ale vremii.

Am cutreerat rînd pe rînd toate drumurile și aleele din parcurile dela Versailles, am văzut cu deamănuntul castelele, cu panouri războinice ori cu patriarhale frescuri de idilă, am stat uimit și cu sufletul coborât în rugăciune, privind largile saloane, în care odinioară capriciul unui monarh schimbă destinele popoarelor, am măsurat cu ochii uimiți de frumusețe, galeria oglinzilor, unde se făceau primiriile grandioase ale solilor și se trimeteau țărilor răspunsuri, — am atins, asemenea necredinciosului ucenic din biblie, cu însăși degetele mele, masa, patul, perna pe care și-a odihnit trufașele frunți oboseala gloriei, și astfel stînd în apropiere de sufletul lucrurilor moarte, m'am pătruns de adevărul faptelor povestite în cărți.

Nimic însă nu mi-a impresionat atât de viu amintirea, ca ceasornicele, nu puține la număr care se găsesc în salele palatelor din Versailles.

Minutarele tuturor sunt oprite, precum timpul ar fi stat pe loc, și toate arată la fel: ceasul douăsprezece, ceasul din urmă.

E ceasul din urmă al unei epoci de măreție și splendoare, ceasul din urmă al regilor, al banchetelor strălucitoare, al balurilor bogate în dantele și parfumuri, al alaiurilor zgomotoase și vesele, ceasul din urmă al reginelor visătoare și neferice, al pajilor buclăți și suspinători, ceasul din urmă al intrigei de curte și lăcomei de onoruri.

Ceasornicele din Versailles, care neîntrerupt au măsurat vremea, numărând și clipele senine ale fericiri imperiale, dar și momentele groaznice ale răzvrătirii sau răzbunării, aceste ceasornice, care au vestit pe amantii frenetici că ceasul înălțării se apropie, trezind fiori de patimă sub veșmintele curtenilor cu peruci pudrate și manșete de dantele, aceste ceasornice, care prin tic-tacul lor prietinos și discret, au fost singura muzică în iatacul sărutărilor, amintind mereu, ca o slugă încredincioasă, ora hotărâtă a despărțirii, aceste ceasornice, astăzi nu mai au rost ca să trâmbițeze curgerea vremii, căci viața s'a stins în splendidele palate, glumele și cântecele au amuțit...

Toate arată la fel: ceasul douăsprezece. E miezul zilei sau miezul nopții?... Soarele, din mijlocul cerului, își trimite prin geamlăcurile pietre razele sale ca să împrumute cupelor sclipiri de iahacint, — sau luna, din tăcerea nopții calde și aromitoare, rîvnește la fericirea ascunsă după perdelele țesute în fire de aur!

impresurime. Și chiar dl Vasile Goldiș l-a ținut de demn să-l propună de președinte, nu mai departe decât în cea din urmă ședință constituantă a clubului nostru național în comitatul Cenad.

Dar să nu uităm! Dl Dr. Nicolae Șerban, doar, tot deputat guvernamental a fost până în clipa când și-a cedat cercul dlui Vaida, faptă care l-a avansat la rangul de deputat național și căți prieteni de aceștia n'or mai fi având domnii membri ai comitetului nostru național. Întrebăm: cum stăm cu comparațiile, dle Vlad?

Mai spune dl Vlad că: „Nu mult după aceea a urmat alegerea parțială dela Pecica. S'a repetat aceeași istorie ca la Nădlac. Mangra și ai lui cu candidatul guvernului, iară nanaționalistii adevărați susținând candidatura naționalistă. Este îndeobște cunoscut, că stăpânii „Tribunei” aprobau ținuta lui Mangra, care deja atunci era agentul lui Tisza, iar domii Dr. Șt. C. Pop, V. Goldiș și Dr. I. Suciș luptau din răsuputeri și desvoltau cea mai încordată activitate, ca steagul partidului național să iasă cu cinste din luptă, căci de învingere nu putea fi vorba”. Ne uimește într'adevăr cutezanța domnului Vlad, cu care și rostește acuzele, căci este o adevărată blasfemie să acuzi „Tribuna” și pe stăpânii ei cu astfel de acuze absolut inventate. Răsfoim paginile „Tribunei”, de pe acele vremuri, o lună de zile n'a fost altceva în coloanele ei decât lupta din Pecica, în terminii celei mai calde și celei mai înălțătoare însufletiri. Redactorii noștri toți erau acolo și zeci și sute de exemplare se distribuiau gratuit din „Tribuna” pentru însufletirea luptei. Cum puteau stăpânii „Tribunei” profesa alte credințe, decât cele ce se manifestau în ziarul lor? Asta nu o poate pricepe decât dl Vlad. Mangra habar n'avea pe vremea aceea de ceea ce se întâmplă în Arad, părințele Ciorogriu era la Carlsbad, amicii dlui Vlad curat și-au bătut joc de dansul prin farsa ce i-au jucat-o. Crede d-sa că va putea mânji cinstea nu politică numai ci și personală a unui Nicolae Oncu prin astfel de insinuații?

Am ajuns la ultimul gravamen al dlui Vlad:

„Nu peste mult au urmat alegerile din 1905, disolvând guvernul lui Tisza parlamentul. Este un secret public că înainte de alegeri s'a făcut încercarea ca arădanii să candideze cu program guvernamental și așa cred, că nu tridez nici un secret dacă susțin, că nu comanditarii „Tribunei” au împiedecat aceasta felonie”.

Aceasta nu mai e o combinație mai mult ori mai puțin fantezistă, aceasta este o afirmație precisă. În fața acestei acuze, îl somăm în mod public pe d. Vlad să ne spună clar, cine au fost acei arădani cari în anul 1905 au vrut să candideze cu

Se aude fanfara. S'a întors regele în letca aurită dela plimbarea de amiază, sau cântecele armonioase și vesele, care se pierd în singurătatea nopții, înseamnă că suveranul, chinuit de doruri și nesățurat de patimă, nu poate adormi...

Toate ceasornicele din Versailles arată ceasul douăsprezece, deci clipa aceea neînsemnată și puțină, care desparte cele două fețe ale timpului, și închiind o vreme care s'a sfârșit, premerge altele care va să înceapă. O epocă s'a stins, o pagină a istoriei, glorioasă și îmbelșugată în fapte, s'a sfârșit, — un basm de strălucire s'a întrerupt, un cântec de vitejie a murit...

Dar vremea nouă, pregătită la întâmplări și la glorie necunoscută, nu mai începe. Minunarele ceasornicelor stau pe loc, nici o clătinare a pendulei, nici o ezitare, nici o tendință pentru a face semn Parcelor să-și distrame destinele, nici un gest care să poruncească începutul unei noi rânduali a războielor și-a oamenilor. Ceasornicele din Versailles s'au oprit. Cheia lor e rătăcită și poarta eternității nu mai poate fi deschisă...

E poate numai o părere, — căci privind nenăruirile ornice care veghiază ceasul din urmă, în sufletul viătorului trecător se trezește un simțământ nelămurit, un fel de teamă și bucurie la olaltă, și fără a pricepe rostul întâmplărilor, ca în licărirea unui fulger care spintecă zidurile grele ale nopții, cu înțelegerea mistică și fără să ne putem da seamă, vedem parcă desfășurându-se în viitor, priveliștele feerice care învederează împlinirea unei t a i n e.

program guvernamental? Domnia sa este un om care și dă seama de gravitatea cuvintelor sale, este o chestie de onoare ca d. Vlad să răspundă la această somare.

Mai are într'un loc al articolului său o acuză de natura aceasta:

Se spune textual: avem date pozitive la dispoziție, din cari cu siguranță putem concluda, că intențiunea, de-a sprijini guvernul și a-l secondă pe Mangra nu era tocmai străină de stăpânii „Tribunei”.

Apelăm tot la onorabilitatea domnului Vlad, să vie cu datele sale în public. Cu acestea și cu toate datele ce le are. De un an de zile se cer aici date și dovezi și domnia sa stă cu ele în buzunar și nu le aduce. Este dator domnul Vlad și cu cinstea sa personală să vie cu aceste date. Așteptăm răspunsul domniei sale.

Ar fi să-i mai reflectăm dlui Vlad la chestia înființării „Românului” în Arad, chestie căreia-i consacra două coloane în articol, ne rezervăm însă să revenim asupra acestei chestii într'un articol separat în zilele viitoare.

D, Vlad, invocă istoria care va da justificăție faptelor lui Vasile Goldiș. În fața istoriei noi îl opunem pe N. Oncu. Viața sa de cristal, stă în fața vieții lui Vasile Goldiș. Întreg trecutul acestui ziar, întreg prezentul lui este cheazășuit de cinstea și integritatea personală alui Nicolae Oncu. Domnia sa și toți prietenii dsale, singuratici și împreună, pot să aducă tot noroiul intrigilor și a invectivelor împotriva „Tribunei”, — aci stau faptele ei luminoase, aci stă una dintre cele mai perfecte intrupări a cinstei românești, care a fost și este viața lui Nicolae Oncu. Nu, domnule Vlad, atâta muncă cinstită, atâta jertfă de sânge și de oameni câtă a adus „Tribuna” în împlinirea sfântă a menirii ei, nu se poate întuneca cu intrigi ori cât de meșteșugite și ingenios ticluite. Tot ce e regretabil, este că trebuie să ne cheltuim vremea și energiile cu astfel de flecării, ca să dovedim că ce e alb nu poate fi negru și că silința dv. de-a ne face „trădători”, „mangriști” nu e nici dreaptă, nici românească. Pentru acest fapt, pentru încercarea dvoastră de a ucide un așezământ românesc, care a adus cele mai mari servicii naționale este de prisos apelul la istorie, căci e aci judecata contemporană.

Este ori nu „Tribuna” trădătoare? Aceasta este întrebarea, în care se cuprinde și soluția conflictului de azi. Nu de supunerea „Tribunei” la disciplina de partid, ori chiar capitularea partidului în fața „Tribunei”, cum spune dsa, ci de satisfacția morală pe care e datoare să o dea comitetul, unui ziar național, calomniat pe nedrept, cu cea mai grozavă acuză a trădării de neam, de aceasta-i vorba. A-i da aceasta, dacă o merită, nu înseamnă capitulare, ci un triumf moral al cauzei naționale de care comitetul trebuie să se felicite mai întâi. Căci presupunem, că a fost de bunăcredință când ni-a acuzat. Și mai presupunem că se bucură sincer că poate să se constate că s'a înșelat!

La Seghedin. Cu ziua de 2 Decembrie au intrat în teannița de stat din Seghedin, să și facă osânda de câte 14 zile, domnii Gheorghe Enescu, teolog de Cernăuți, Ioan Enescu, învățător, și câțiva soți — condamnați pentru „agitatie”.

Din Cernăuți primim azi următoarea telegramă adresată fraților Enescu:

„A suferi pentru neam înseamnă a te înălța. Temnița Seghedinului, calvarul Românilor, a oțelit pe toți cei ce l-au urcat. Urcați-l și voi în admirația colegilor voștri”.

Urmează iscăliturile: Gușman, Tripa, Buzdug, Isăceanu, Stefaneli, inginer Popescu, Bejan, Ieșan, Georgescu, Jipa, Ștefanescu, Tarnovechi, Morariu, Costeniuc, Popoviciu, Mihailescu, Ioanoviciu (și mai multe alte iscălituri indescifrabile) — studenți universitari de Cernăuți.

Demisia lui Conrad și politica noastră externă. Demisia șefului statului major Conrad preocupă și acum cercurile politice din Budapesta și Viena.

Ziarul „Vaterland” din Viena publică în numărul său de ieri un articol sensationnal (inspirat, se pretinde, de însuș fostul șef al statului major), în care Italia este învinită că prepară războiul împotriva Austriei. În sprijinul acestei afirmații, ziarul vienez citează faptul că dintre cele 385.000 de soldați chemați la arme în momentul izbucnirii războiului Italiei cu Turcia, numai 85.000 au fost trimise în Africa. Restul de 300.000 au fost concentrate în părțile de câtră miazănoapte ale Italiei. Ziarul vienez citează câteva cazuri în cari supușii Austriei au fost insultați de câtră ofițerii italieni în Africa, dintre cari unii ar fi spus pe față că după terminarea războiului cu Turcia, — va urma războiul cu Austria.

Concluzia acestui articol cam puțin documentat este că fostul șef al statului major și-a împlinit numai datoria când a cerut o politică mai energică față de Italia.

În ședința de ieri a Reichsrathului s'a adus în discuție din partea opoziției austriace chestiunea demisiei.

Deputatul Dr. Edler a desfășurat o interpelare în care întreabă guvernul dacă este hotărât să ia poziție împotriva politicii agresive ce-o cer împotriva Italiei moștenitorul de tron și aderenții lui și dacă e hotărât să aducă, cu toată seriozitatea, la cunoștința domnitorilor (die Herrscenden) că popoarele din Austria doresc să se urmeze față de Italia politica cea mai pașnică și prietenească.

Reînființarea partidului național-tărănesc în Bucovina. „Foaia Poporului” din Cernăuți publică următorul comunicat: Deputații Nicu Blăndu, Mihai Chisanovici, Iancu Cuparencu, Florea Lupu, Aurel Onciul, Romul Reuț și Modest Scialat, văzând, că față de părerile de tot opuse ale membrilor fostului partid apărărist este cu neputință a lucra împreună cu membrii aceștia, au hotărât în ședința din 26 Naemvre 1911 a înființa din nou fostul partid național-tărănesc. Cap al partidului acestuia o fost ales deocamdată Aurel Onciul. Totodată s'a îndrmat alegerea oamenilor de încredere în întreaga țară. După numirea lor va urma în curînd constituirea formală a partidului național-tărănesc. Organul partidului este „Foaia Poporului”.

Ședința Camerei. S'a continuat și azi discuția bugetului ministerului de comerț.

Primul orator, guvernamentalul Brodi Ernő, care a luat apărarea muncitorilor cerînd organizarea serviciului de asigurare a muncitorilor în de boală și bătrînețe.

Respingerea petiției dela Vinț.

Din Budapesta ni-se anunță că petiția alegătorilor români din cercul Vințului împotriva alegerii de deputat din vara trecută, când dl Dr. Iuliu Maniu, fostul deputat al cercului, a rămas în minoritate, fiindcă alegătorii români au fost opriți să voteze — a fost respinsă.

Mărturisim cu toată sinceritatea că deși cunoșteam prea bine procedurile Curții de Casație în procesele electorale nu ne-am îndoit nici o clipă în isbânda cauzei noastre drepte.

Nu puteam presupune că în ciuda tuturor dovezilor despre nemaipomenitele fărâdelegi și coruperile vădite ce s'au săvârșit cu prilejul acestei alegeri — mandatul deputatului Mayer, proclamat „ales”, să nu fie anulat. Ne așteptam chiar ca, deodată cu anularea mandatului, să fie proclamat deputat al Vințului dl Dr. Iuliu Maniu, sau în cazul cel mai rău să se ordoneze alegere nouă.

S'a întâmplat însă ce nimeni n'a ținut cu puțință: respingerea petiției și condamnarea petiționiștilor la cheltuielile procesului de 26.000 coroane.

De când s'a introdus noua lege despre „judicatura curială”, prin care Curtea de Casație este delegată ca for în procese de contestări electorale, — numai în puține cazuri au fost anulate alegerile contestate. Sub nici un guvern nu s'au contestat, însă, atâtea alegeri câte s'au contestat sub guvernul contelui Khuen-Héderváry.

Anularea alegerii dela Vinț ar fi confirmat în fața străinătății adevărul că alegerile din vara trecută n'au fost alegeri libere și că mai ales față de Români organele guvernului au profitat de toate mijloacele corupției și terorismului.

De aceea petiția dela Vinț trebuia respinsă!

După sentința de azi a Curții de Casație nu mai putem avea nici o îndoială asupra sorții celorlalte două petiții, dela Orăștie, unde a fost împiedecată alegerea dlui Dr. Aurel Vlad, și dela Ighiu, unde a fost împiedecată alegerea dlui Dr. A. Vaida.

In fața acestui rezultat al petiției noastre celei mai întemeiate, ni-se impune întrebarea cum avem să procedăm în viitor. Răspunsul nu poate să fie decât unul singur:

Să organizăm partidul!

Fără îndoială, ori cât de bine am fi organizați — nu vom putea paraliza toate încercările de corupție și terorizare, dar le vom putea reduce la un minim neînsemnat și — neprimejdios.

Organizarea serioasă a partidului va face petițiile de prisos!

Publicarea sentinței.

Despre publicarea sentinței primim din Budapesta următoarea telegramă:

Azi, la orele 12 a publicat Curtea de Casație sentința în chestiunea petiției dela Vinț. Petiția a fost respinsă și petiționiștii condamnați la plățirea sumei de 26.000 cor. cheltuieli de proces.

La publicarea sentinței au fost de față dnii Dr. Mihali, Dr. Șerban, Dr. Sabo, Dr. Erdéli și mulți studenți universitari.

Toți Românii au părăsit sala după publicarea sentinței, fără a mai asculta și expunerea de motive.

Respingerea petiției a stârnit adâncă mâhnire în cercurile românești.

„Cazul” meu.

— Către cetitorii mei Transilvăneni. —

Nu știu dacă d-voastră, iubiți cetitori, cari m'ați urmărit în coloanele „Românului” și mi-ați adus laude, în diferite ocazii, laude de cari roșiam fiind prea viu, — nu știu zic, dacă nu veți fi crezând astăzi, după toba „Românului”, că am ajuns un holeric, un ciumat, conform diagnozei empiricului medic al bubelor naționale, d. Vasile Goldiș.

Fiți însă liniștiți. Cu mine nu se petrece nici un „caz fără însemnătate”, dar se petrece o frumoasă pildă, de mare însemnătate, pildă din care d-voastră puteți trage învățături folositoare. Iată-o:

Am fost angajat din București, pentru înființarea ziarului partidului național român. Am primit acest angajament din idealism, știind că voi cunoaște pe frații mei români de peste Munți, cărora le-ași putea aduce un cât de mic folos moral. Eu însă eram încredințat că „partidul național român din Ungaria și Transilvania”, este însuși neamul de acolo, adecă acest partid reprezintă toate idealurile acestui neam întreg și luptă pentru realizarea lor.

„Doamne, câtă depărtare
dela vierme pân' la astru!”

E drept, au trecut mai multe luni, până să mă conving că acest partid este absolut utopic. Știți d-voastră acele figuri de ceară cari reprezintă un simbol! Dar oare d-voastră aveți nevoie de simboluri în viața politică? Nu, nu! Numai aci, în viața politică, nu este nevoie de simboluri. Să te lași în nădejdea unei vechi figuri politice, că-ți păzește el libertățile tale, înseamnă să teculci „pe urechea aia” — și nu târziu să te aducă la realitate, loviturile neașteptate ale dușmanului de veacuri.

D-voastră n'aveți nevoie de figuri de ceară, cari se dau drept zei sau idoli la cari ar urma să vă închinați. Dimpotrivă, vă trebuie oamnei energici, capabili, idealisti și culti, cari să vă simtă durerile, să vă cugete năzuințele și să se sacrifice pentru d-voastră...

Să vorbești în parlament ce ai mai vorbit acum zece ani; să răcnești în adunări populare lucruri, știute mai bine de popor, decât de oratori (am văzut popor întrerupând pe oratori și manifestând idei superioare); să te ocupi de interesele tale mai mult decât de ale poporului — acestea nu sunt fapte cari să îndrituiască pe indivizi a se numi martiri, reformatori, ori îndrumători ai poporului.

„Partidul național român din Ungaria și Transilvania” este format astăzi din o mână de inși, câțiva doctori și câțiva români, cari nu știu românește, nu cetesc nici o carte și politica o consideră ca o afacere, din care neapărat trebuie să aibă

ceva de câștigat. Acest „partid” nu reprezintă aspirațiile întregului neam de 4 milioane de Români, ci cel mult ale unor 100 de mii. Alegerile congresuale sunt o probă care scade mult această aproximație. În călătoriile mele și în contactul cu Românii această aproximație scade și mai mult — și sunt sigur că un plebiscit (câți țin cu „Tribuna” și câți cu „Românul”) ar scădea-o și mai mult, reducând numărul „româniștilor” la câteva sute de inși.

Ei bine, eu când am venit în Transilvania, credeam contrarul: că tribuniștii sunt această mână de inși, niște disidenți turburători ai disciplinei și „spărgători” ai solidarității neamului.

Și vedeți, iubiți cetitori, realitatea am observat-o prea târziu; și regret mult, că n'am observat-o dela început și m'am făcut din cauza acestei neatenții, instrumentul acestei mâni de inși, cari nu sunt nici mai mult, nici mai puțin, decât niște periculoși fraticizi.

Trebuia să observ, să observ dela început marea acțiune fraticidă ce urma să pornească — și anume de atunci dela sosirea mea în Arad, când mi-s'a desfășurat următorul program:

Inființăm „Românul” în acelaș oraș, pentru a distruge „Tribuna”. Prin ori ce mijloace, să silim pe cine ar mai rămânea tribunist, să intre sub noul steag.

Acesta mi-s'a repetat necontentit, timp de 11 luni de zile, cât am stat eu la „Românul”, — de către dnii Goldiș și Suciuc, Iancu și Marsieu, X și Y, de către acei „aleși” ai poporului, fruntași nu în lupta contra dușmanului, ci în lupta contra fraților inșiși!

Era atâta ură, atâta sălbătăcie în sufletul acestor „aleși”, încât, ori cât știam, că dacă intri în horă trebuie să joci, totuș mă muștra tot mai mult conștiința, că servesc o cauză, greșită, rea, îngrozitoare!

Așa dar era o minciună teribilă programul celălalt pe care-l așia în primul său număr ziarul „Românul”!

Și astfel mi-am dat seamă, cine este și ce vrea „partidul național român din Ungaria și Transilvania”.

Acest partid n'a scos un nou ziar pentru că poporul are nevoie de cât mai largă cultură națională — ci pentru ca să aibă o armă fraticidă mai sigură. Adunările populare n'au fost decât o reclamă pentru acest ziar și o întremare pentru ființa sdruncinată a acestui „partid”. Foarte simplu: dacă „Românul” nu se înființa, adunările populare s'ar fi făcut cu tribuniștii de azi împreună, și ele ar fi adus numai atunci un folos real, când și-ar fi spus cuvântul și oamenii de idei, oamenii de bine și talentele reale ale Românilor de peste Munți. Toți aceștia însă sunt acumulați în sfera senină a Transilvaniei, în lumea lor de Români,

Paltoane dela 34 cor. în sus.

Calitate bună. — Croială perfectă. — Prețuri fixe. — Pretenții exagerate exchise.

KATZ și MENDEL, Kolozsvár, Mátyás király-tér 10. sz.

pe cari au trebuit să-i apere, de atacurile tactice și fățișe ale „partidului național”...

Iată dar, dragi cetitori, cum se explică adevărata diagnoză a „cazului” meu. Și vă rog să mă iertați că vă spun, pe șleau, că ați dovedi o nepăsare vinovată, dacă nu vă veți ridica cu toții, și într'un glas și într'o simțire, să protestați contra falșului steag al „Românului”, ridicat de mai mulți, dar ținut de un singur om, băgați de seamă, de un singur om, care zăpăcește și pe ceilalți și care prin acest falș steag „sparge” el însuși solidaritatea națională. Acest om este domnul *Vasilie Goldiș*.

Il cunoașteți, de sigur, mulți dintre dv., poate încă de mult, de zece-douăzeci de ani, dar îl cunoașteți din depărtare, — pe când eu îl cunosc de aproape, foarte de aproape, căci timp de un an de zile l'am avut sub ochi, i-am văzut tot adâncul sufletului, care nu-i atât de complicat încât să nu i-l poți pătrunde în câteva momente de observațiune. Acest aghirotant al „partidului” este de altfel devotat serviciului său: ca să risipească parale din greu, chipurile, pentru redactarea unui ziar inutil, fără ca din aceste parale atât de bine repartizate să ajungă pentru școale o singură centimă; vezi Doamne, de școalele cari se pierd ori sunt pe cale să se piardă, să aibă grijă numai diecezele, „partidul” fiind ocupat cu asasinarea talentelor, a „Tribunei” și a tuturor manifestărilor sincere, naționale, ale poporului românesc de peste munți.

Dar despre acest rol al dlui Goldiș și despre „activitatea” dsale ...desinteresată în această direcție, voi vorbi mai pe larg cu altă ocazie, când voi pune la contribuție și alte probatorii.

Alex. St. Vornescu.

Mutarea „Tribunei” la Sibiu și alte schimbări.

Organul autorizat publică în numărul său de azi știrea că ziarul nostru se va muta, cu ziua dt 1 Ianuarie 1912, la Sibiu, unde va urma să apară sub direcțiunea dlui Octavian Goga.

Lipsa aceea de discreție a organului autorizat ne dă dreptul să nu fim nici noi mai discreți și să descoperim de pe acum câteva schimbări surprinzătoare pentru publicul românesc.

Informațiile noastre le avem din izvor competent și nu ne temem că vor fi disimulate.

Cu ziua de 1 Ianuarie dl Vasile Goldiș, actualul secretar al consistorului gr.-ort. român din Arad și fost profesor (azi pensionat) al liceului gr.-ort. român din Brașov, își va cere regularea pensiei și, cu două pensii, va merge la Sibiu în calitate de secretar al „Asociației”.

Este aceasta o veche dorință a dlui Goldiș, care nu și-a putut-o realiza până acum, neavând la consistorul din Arad anii de serviciu cari îndreptătesc la pensie.

Dl Dr. Teodor Mihali, președintele clubului deputaților naționaliști, va pleca în curând la București ca din nou... să și viziteze rudeniile.

Dl Dr. Ioan Suci, organizatorul partidului național-român, terminând munca de organizare a partidului nostru spre mulțămirea tuturor... Ungurilor, va deschide, cu ziua de 1 Ianuarie, magazie de barosuri în — Chereșuș.

Scrisoare din Brașov

Reactivarea reuniunii de cântări. — Șezătorile „Asociațiunii”. — Viața socială în Brașov. — Concertul Corfescu.

În sfârșit!... Cea mai veche — după cât știu eu — reuniune de felul acesta la noi: „Reuniunea de gimnastică și de cântări” din Brașov s'a reactivat. Da, căci reuniunea noastră, după o moțială devre-o doi ani, se confundase într'un somn adânc de alți doi ani, și a trebuit să vină un eveniment neobișnuit — șborul lui Vlaicu — după cum a spus însuși fostul președinte, d. Dr. A. Bogdan, care să strângă rândurile tinerimei brașovene și s'o îndemne să mai lase josnițele preocupări personale și să se apuce de un lucru așa de frumos, din care pot învăța ceva și ei și alții.

Ne bucurăm foarte mult, că putem anunța aceasta obștei românești. Ne bucurăm, și tot atât de mult ne intristăm. Nu putea oare tinerimea din Brașov să ne scutească de o astfel de știre? Putea! Dar nu acum, ci cu doi ani mai înainte.

E însă caracteristic la noi. Dacă ceva a nu ne aduce imediat un folos material real, apoi fie acel ceva cât de frumos, cât de educător, cât de cultivător, nu ne apucăm de el. Iată de pildă a existat aici în Brașov, sunt sigur — nu s'ă sigur: există? — un fel de „Maenergesangverein” românesc „Acordul”. Ce credeți, cât a ținut însuflețirea membrilor lui? Vre-o câțiva ani; — nu mulți. Azi abia se pot aduna vre-o 8—12 inși — din 40 de inși, câți erau la început! — cu câte-o ocazie să cânte. Dar așa suntem noi; ce să ne faci?

Reactivarea reuniunii de cântări l'a costat pe neobositul fost președinte d. Dr. Al. Bogdan o muncă de peste un an. Un an și mai bine a trebuit să umble dela Ana la Caiafa cu rugarea, să se înscrie membrii activi la reuniune! Și rog să nu se uite, că Brașovul e unul din cele mai mari centre românești, unul din orașele cele mai muzicale, și pe deasupra, avem între noi pe cel mai talentat muzician român, pe d. G. Dima.

Dar în sfârșit s'a reactivat. Își ține probele regulat, sub conducerea dlui Dima, de vre-o 3 săptămâni, iar Vineri în 11 Nov. v. și-a ținut adunarea generală. În cuvântul de deschidere ca fost președinte arată de cauză principală a stăgănării reuniunii starea bolnăvicioasă a societății brașovene, pe care am expus'o și eu mai sus și încă lipsa de idealism; înșir apoi piedecile, ce a avut de învins până la reactivare și după aceasta i-a succes, își dă dimisia. E ales în loc d. Dr. V. Saftu, de care legăm mari speranțe...

Țin totuși ca, pentru asigurarea existenței reuniunii și pentru câștigarea de membrii cât mai mulți, să fac următoarea propunere: Comitetul să îngrijească ca 1) De două ori pe an să se facă cu corul, pe speșele reuniunii, excursiuni mai mari (București, Iași, Galați etc. apoi Viena și jur, sau, în sfârșit, unde crede comitetul, că se vor amuza mai bine coriștii).

2) Cel puțin în fiecare lună să se facă o „convenire colegială” — nu concert — tot pe speșele reuniunii.

Astfel am putea apoi aștepta jubileul fără grije.

De-odată cu ivirea celor dintâi fulgi de zăpadă s'au început șezătorile desp. I. (Brașov) al „Asociațiunii”, care — dacă nu mă înșel — este cel mai activ despărțământ, dovadă de înțelegere deplină a chemării conducătorilor lui. Întâia șezătoare, ținută Duminecă în 20 Nov. v., în sala liceului, a fost o audiție muzicală cu program bogat. Cu toate că ninge din greu, s'a adunat foarte mult public, așa că la 6 ore, pe când era fiesată serata, sala era plină.

Inceputul l-au făcut două cântări executate de corul elevilor liceului, sub conducerea dlui prof.

G. Dima. A fost foarte nimerită ideea de a pune pe elevi să contribuie și ei cu ce pot pentru „Asociațiune”, ca astfel să se dedea de pe acum viitorii „frunțași ai neamului” cu munca pentru binele obștesc, și mai ales să se formalizeze eu „Asociațiunea”, a cărei membrii ajutători ar trebui să fie cei mai mulți.

Urnează lectură de d. dir. V. Onițiu. Își coțeste schița „Sărmanul Fekete Jóska” care a emoționat adânc auditoriul, storcând chiar și lacrimi. Cetisem toți această schiță — cine n'a cetit frumoasele schițe ale lui Sorcovă — dar acum, auzită din gura autorului, avea ceva deosebit, ceva ce te punca pe gânduri, iar la sfârșit am simțit toți, că „focul sacru al iubirei de neam” s'a potențat în noi. Și stau și mă gândesc, oare nu le-ar prinde bine tuturor oilor noastre rătăcite de turmă să recetească această schiță? Cred, că da! Le-ar prinde bine și „tinerilor acreditați ai neamului nostru”: Nyilván et comp. Ori nu, dle Goldiș?

După d. Onițiu cântă d-șoara Miți Baiulescu trei din juvaerele maestrului Dima: Biată inimă înșelată, Somnuroase pășărele, Mugur mugurel, iar ca al cincilea punct două de T. Brediceanu. Pe d-șoara Baiulescu am mai auzit'o odată. Are o voce legeră de sopran cu timbru frumos. Cântă cu mare ușurință și cu multă claritate fraze cât de grele și nuanțează, pot zice, foarte bine. Când au auzit'o întâi mi-s'a părut că a fost mai bine. Lasă de dorit în privința emiterii sunetelor, lucru, care prin puțină școală se poate ajunge. De altfel dra Baiulescu a fost mult aplaudată. Acompaniamentul la pian l'a susținut d-șoara Mărioara P. Dima.

Punctul culminant a fost de bună seamă solo de vioară, cântat de d. locotenent Dr. E. Zacharia, auditor militar. După cum sunt informat d. Zacharia n'a făcut studii mai serioase cu vioara și totuși cântă admirabil. Îl știam din anul trecut, deci așteptam ceva bun. Și nu ne-am înșelat. Nu pot spune cum a cântat. Atâta doar, că lumea asculta cântecul lui, ca pe o rugăciune și admirația s'a prefăcut în căldură, când a venit rândul cântecilor românești. Acompaniamentul la pian a fost susținut, tot cu atâta artă, de dna Dr. E. Zacharia. Îi suntem recunoscători dlui Zacharia pentru clipele de plăcere, ce ne-a procurat, și îl rugăm să ne ofere cât de des astfel de clipe.

După aceasta corul elevilor întonează trei cântece, între cari „Imnul studenților români” de Kiriac, text de G. Coșbuc, care stârnește mare însuflețire. Și, începem a râde. D. A. P. Bănuț declamă. Întâi un discurs ținut în „jargonul — nu de pe Bretter, dle Nyilván — din Biharia”. D. Bănuț știe imita perfect pe „frunțași” îmbuibăți de carte unguerească. Mai declamă câteva anedote de Speranță și poveștete cu mult umor unele epizoade din turneele sale. O furtună de aplauze, când isprăvește. E chemat mereu la „rampă”, până ce se vede silit să declame, mai bine zis să gesticuleze „Enigma, poezie de Goeethe”, ceea ce provoacă veselie și mai mare.

Și iarăș am aplaudat...

...Și ne-am împraștiat apoi, ca Dumineca viitoare să ne adunăm iarăș...

În genere Brașovul n'ar fi lipsit de manifestări culturale românești. Am avut în timp relativ foarte scurt 4 ocațiuni de a gusta arta românească: Concertul dlui I. Rădulescu, teatrul dlui Bănuț, șezătoarea „Asociațiunii” și Luni, în 21 Nov. v. concertul dlui Corfescu.

Însă noi nu prea știm profita de astfel de ocațiuni. Am veni doar în contradicere cu noi înșine, dacă am lua parte latoate manifestării vieții noastre sociale. Drept aceea toate concertele au fost foarte slab cercetate — la șezătoare intrarea a fost aproape gratis: 20 fil.

La concertul dlui Corfescu sala dela Reduță era jumătate goală. Se svonișe că va cânta și unguerește. Oare să fie asta cauza acestui boicot? Dacă da, boicotul e scuzabil, și chiar se impunea. Au-

Rétay și Benedek

intreprindere industrială de artă bisericască, sculptare de amvoane, altare și statui, — aurire și decorare de biserici.

Budapest, IV., Váci-utca 59. (saját ház).

În atelierul nostru se execută: altare, amvoane, presbiterii, bănci, rame pentru icoane și tot ce este necesar la împodobirea bisericilor. — Odăjdii, prapore, potire, candelabre, sfeșnice, etc. etc. — Altare vechi se auresc și se renovează. — Liferează statui sfinte, icoane, cruci lucrute artistic, pe lângă prețurile cele mai ieftine.

ziam vorbindu-se în sala de concert, că de va cânta ungurește, îl vor fluera. Dar n'a cântat. Și a fost mai bine așa.

Cum cântă d. Corfescu nu trebuie să spui eu. Știe toată lumea românească. Cu toate acestea publicul nostru nu l'a prea gustat. Cauza? „Gazeta” zice, că publicului nostru îi e dat să audă an de an artiști și mai buni, așa că aceștia n'au făcut vre-o impresie mai deosebită.

O fi și asta ceva...

Delatâmpa.

Războiul italo-turc.

Neastâmpărul Italiei de a întreprinde o acțiune maritimă contra Turciei europene și în consecință de a bloca Dardanelele dă ansă la complicații diplomatice serioase, întru cât deodată cu acest pas va intra în joc și Rusia, cu scopul de a câștiga deschiderea Bosforului și Dardanelelor pentru libera trecere a flotei sale. Se fac multe combinațiuni referitor la eventualele evenimente ce ar rezulta din această acțiune a Italiei.

În ori ce caz se poate aștepta la grav conflict european, fiind în mare parte interesate în Dardanele și Anglia și Austro-Ungaria.

Pentru a mulcomi neînțelegerea generală ce domnește în Italia, față de trăgările războiului, precum și liniștirea diplomației străine, guvernul italian anunță că trupele turco-arabe din Tripolitania, ne mai putând opune rezistență serioasă armatei italiene, războiul poate fi privit de încheiat. Se vor mai da mici lupte de „guerrilla”, fără o deosebită importanță.

Pentru ziua de azi avem următoarele știri:

Spre Dardanele.

Din Roma se telegrafiază, că San Giuliano, ministrul de externe al Italiei a declarat, că Italia n'a renunțat la acțiunea contra Turciei europene, ci numai a amânat-o pe scurt timp.

Intențiile Rusiei.

Scopul mărturisit al Rusiei de a-și asigura libera trecere a flotei sale prin Dardanele și de a menține statul quo pe seama flotelor străine, amenință cu grave complicații diplomatice. „Jeni Gazeta” scrie într'un prim articol, că această năzuință a Rusiei comportă mai mare pericol decât toate nenorocirile ce-au căzut în ultimele decenii asupra Turciei. Ziarul crede, că ori ce guvern otoman va opune toată rezistența posibilă contra înfăptuirii acestei dorinți.

O victorie a Italianilor.

Agenția Stefani află din Tripolis: Ieri (5 Noiembrie) trupele noastre au complectat printr'o altă victorie ziua de 26 Nov. n. ocupând cu putere Ainzara, centrul de reünire și de împotrivire al trupelor regulate turcești și luând opt tunuri, munițiuni, corturi și provizii, adică tot ce Turcii au părăsit în fuga lor grăbită spre interior, împinși fiind de o parte de Arabi și de Beduinii din oaze.

Situația trupelor turcești în Tripolitania.

Constantinopol, 21 Nov. — Deputatul Aidinului, Ubeidullah, reîntors din Tripolitania, exprimă impresii foarte optimiste asupra situației trupelor turcești și tăgăduiește Italianilor ori ce valoare militară.

El declară că dacă Turcii vor continua să dea dovadă de perseveranță, energie și spirit de sacrificiu, Italianii vor fi siliți să părăsească Tripolitania.

INFORMAȚII.

A R A D, 7 Decembrie n. 1911.

— **Nobilimea română.** În numărul 2 al revistei bucu-reștene „Tara nouă”, începe să publice distinsul nostru istoric, A. D. Xenopol, un prea interesant studiu despre: „Starea Românilor în cele dintâi veacuri ale stăpânirii ungurești”. D. A. D. Xenopol scrie acest studiu din două puncte de vedere: 1) Ca să se vadă că Românii aveau la început o stare bună, care numai mai târziu a decăzut la stare de robi. 2) Ca să se învedereze prin aceasta și mai mult stăruința Românilor în vechia lor patrie.

D. Xenopol cercetează mai întâi, cu o bogată argumentație de documente nediscutabile, că Românii au avut la venirea Ungurilor o proprietate întinsă, zmulă însă rind pe rind din mâinile lor, în urma diferitelor împrejurări istorice. Cel dintâi document despre o proprietate românească a rămas de pe vremea regelui Coloman, din anul 1227. În documentul acesta figurează ca proprietari numele unor oameni ca: Voinea, Dinu, Vulcan și Micu, nume românești păstrate până astăzi.

Ca să învedereze și mai mult mulțimea de proprietăți românești, la începutul stăpânirii ungurești, d. Xenopol studiază și chestiunea nobililor Români din Ungaria. Dacă au fost nobili români, atunci evident că a trebuit să fie și proprietate românească. D. Xenopol citează o mulțime de documente, începând cu unul dela 1247, de pe timpul lui Bela IV, prin cari se vorbește, nu numai despre anumiți nobili cu nume curat românești, dar și despre o „nobilime românească”. Într'un document de pe vremea regelui Albert I de Austria se spune că Mihail fiul lui Mihail de Ciorna și Blas fiul lui Stoian de Ciorna să stăpânească moșiile lor cum stăpâneau și ceilalți nobili români din Banat: „sub illis modis et condicionibus quibus ceteri fideles Wallachi nobiles tenere et possidere consueverunt”.

Cu vremea, însă, intrind nobilii noștri între nobilii neamului cutropitor, au fost înghițiți. Dar nu numai atât! Deodată cu izbucnirea reformăniunii, nobilii noștri au fost nevoiți să treacă, fie pe o parte fie pe alta, perzând cu religia strămoșească și caracterul lor național. Acei cari au rămas intacti naționalicește la început, în luptele religioase, s'au pierdut pentru noi pe veci. Nobilii Români, în apărarea lor, au încercat mai multe răsăriiri, dar au fost învinși sau... necesități să treacă Carpații cum au făcut vovozii Dragoș și Radu Negru.

Deodată cu pierderea nobilimii, pe calea desnaționalizării sau emigrării, noi am pierdut, firește, și proprietatea, căzând în greoaia și întunecata iobăgie.

Cetind în studiul lui Xenopol atâtea nume de nobili, între cari „serenissimi” și „comes” cari făceau pe vremuri, împreună cu vovozii și cnejii, o puternică clasă românească, ne gândim câte forțe economice și culturale am pierdut noi prin pierderea lor. În ce situație ne-am afla noi astăzi, dacă nobilimea aceasta și-ar fi putut păstra caracterul ei național?! Și ne mai gândim la ceva: Ce fel de „vovozii” și nobili ne-au mai rămas pentru zilele de acum?!

— **Parastas pentru Augustin Bunea la Cluj.** La 10 Decembrie n., Duminecă, se va sluji la Cluj un parastas pentru sufletul răposatului canonic Bunea, după datina bună ce se urmează în fiecare an. Este și un fond special pentru acest scop, instituit de câteva inimi înțelegătoare din Cluj. O liturghie s'a celebrat în 30 Noembrie, ziua amintitoare a morții. Răspunsurile la parastas le va da corul tinerimei universitare. Protopopul *Dr. E. Dăianu* va rosti un pănegiric.

— **Apropos de chitanță.** Conform angajamentului meu la „Românul”, iscălit de d. Ioan Suciu, pentru comitet, acest ziar îmi datorează suma de 3600 de coroane, salar pe un an de zile, sumă de care nici n'a vrut să știe directorul acestui ziar. Chitanța de 300 coroane mi-a fost smulșă pentru a paraliza efecte pe cari le prevedea sensibilul director. Aceste 300 coroane mi-se cuveneau nu pentru o viitoare colaborare, ci pentru speșele plăcerii mele dela ziarul „Românul”.

Forul de judecată la care m'am adresat va face de altfel proba dreptății mele.

Iar scrisoarea adresată dlui Goldis a fost numai drept un salut de plecare, pornit tocmai dintr'un bun simț, de care acest domn habar nu are — și pentru care zadarnic am scris articolul în chestiune. — **AL. VERESCU.**

— **Alegere de deputat la Hosszupályi.** Ieri a avut loc alegerea de deputat în cercul Hosszupályi (com. Bihar). Fostul deputat, *Beöthy László*, fiind numit ministru, a trebuit să se supună unei alegeri nouă.

Contra-candidatul lui a fost justhistul *Buza Barna*. Alegerea s'a sfârșit cu proclamarea ca de-

putat a ministrului *Beöthy*, care a intrunit 818 voturi, față de 586 voturi date pentru candidatul opozițional.

— **Chestia cavaleriească dintre Tittoni și Rifaat pașa.** Din Paris se anunță, că ministrul Italiei la Paris, fostul ministru de externe Tittoni a trimis martori la Rifaat Pașa, ministrul plenipotențiar al Turciei, ca să ceară lămuriri cu privire la afirmația riscată de Rifaat pașa, că soldații italieni din Tripolitania ar fi rănit pe gazetarul francez Jean Carriere. Se crede că cei doi diplomați vor duela.

— **Evreii contra limbei ungurești.** Ieri s'a deschis în Budapesta congresul evreilor ortodocși din Ungaria. Prima ședință a fost furtunoasă și discuțiile au fost amânate pe a doua zi — delegații neputându-se înțelege asupra limbei discuțiilor.

Evreii cari nu vorbesc ungurește, ci numai jargonul nemțesc, au cerut ca propunerile să se cetească și în limba nemțească. Delegații „patrioți” (cum îi numesc ziarele ungurești) au protestat, însă, împotriva acestei cereri juste.

La adresa „patrioților” s'au spus vorbe grele.

— **Brutalitate.** Citim în „Tel.Rom.”: Din gara dela Copsu-mică se anunță, că în Joia trecută un bătrîn țărău român, când era să se urce în trenul gata de plecare a fost lovit de un servitor dela căile ferate și trântit cu brutalitate la pământ. Bătrînul neputându-se ridica de jos, a fost ajutat de câțiva călători și urecat în vagon. Purtarea neomenoasă a servitorului, despre care se zice că ar fi portarul din gară, a produs mare indignare în publicul călător.

— **Correspondență de pe valea Murășului.** Din corespondența publicată sub acest titlu în numărul 253, din șirul debutanților cari au luat parte la reprezentarea teatrală din Gherneșig s'a omis, din greșală, numele dlor *N. Oprea*, comerciant, *N. Deac*, student, *Victor Laurențiu*, învățător, *Ioan Boroș* și al d-rei *Laurențiu*, cari de asemenea s'au achitat de rolurile lor spre mulțămirea tuturor.

— **Conferențele Asociațiunii.** Duminecă în 10 Decembrie nou a. c. se vor începe iarăși obicinuitele conferențe, în sala festivă a muzeului Asociațiunii din Sibiu. Înainte de serbători se vor ținea următoarele conferențe: 1. 10 Decembrie Dr. Aurel Dobrescu, medic, „Sistemul nervos și boalele mentale”. 2. 17 Decembrie, *Hiria P. Petrescu*, „O călătorie în Germania” (cu proiecțiuni de schiopticon). 3. 24 Decembrie, Dr. Silvestru Dragomir, „Călătorii români ardeleni în sec. XVII și XVIII în Rusia”. 4. 31 Decembrie, T. R. Piposeu, „O călătorie din Sibiu prin Turnu-Roșu la R. Vâlcea” (cu proiecțiuni). Conferențele se vor începe în fiecare Duminecă la orele 5 p. m. Taxa de intrare, 10 bani de persoană. Pentru studenți gratuit. Seria a doua a conferențelor se va începe după serbători. *Biroul Asociațiunii.*

— **Necrolog.** Cu multă durere aducem la cunoștință neamurilor, prietinelor și cunoscuților că bunul nostru fiu și frate *Miloș Farca* student în medicină a încetat din viață după lungi și grele suferințe Marți, la 5 Decembrie st. n. a. c. dimineața la 5 ore, în etate de 25 ani. Înmemorarea i-se va face Joi, la 7 Decembrie st. n. a. c. la 11 ore a. m. în cimitirul gr. or. rom. din *Varadaia*. *Varadaia*, la 5 Decembrie st. n. 1911. Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată! *Milosav Farca*, Petra Farca n. Jura părinți. *Victoria Farca* soră.

† **Văd. Ana Ardelean**, soția fostului fisc orășenesc al Timișorii *George Ardelean*, a repausat la 4 Decembrie n., în vârstă de 63 de ani.

Odihnească în pace!

† **Moise Nyes**, canonic-lector al bisericii catodrale gr. cat. de Oradea-mare, asesor consistorial, a repausat în Oradea-mare la 4 Decembrie n., în vârstă de 69 de ani.

Odihnească în pace!

— **Ciocnire de trenuri în România.** Din Tecuci ni-se scrie: Duminecă noaptea, pe la orele 2 și jumătate, trenul de marfă No 824, aflat în gara Berheci, a fost ciocnit de trenul accelerat de marfă No. 506, care venea din Bărlad, și care a deraiat. S'au stricat mai multe vagoane.

Au fost oribil mutilați și omorâți frânării: *Boca Neculai*, *Radu Toader*, *Mihalache Mihai*,

Torice Constantin și Laurențiu Avram șeful trenului.

Au fost grav răniți: Stavăr Gheorghe, Dibu Vasile, Năstase Ghiță, Geană Ștefan, Barbu Ion și Olaru Vasile.

Toți răniții au fost transportați la spitalul din Bărlad.

— **Dela serbările de încoronare a regelui George în Indii.** Orașul Delhi din India a făcut mari pregătiri pentru primirea regelui George al Angliei, care va sosi zilele acestea în Indii, unde se va încorona de împărat al Indiilor. Serbările încoronării aveau să aibă loc în mare parte într'un cort grandios, împodobit cu pietre scumpe. După cum se anunță, acum din Londra se trimitea a desăvârșire, mistuind bogățiile cari îl împodobeau.

— **Pe urmele „Monei Lisa”.** La tribunalul din Paris un martor a făcut unele recunoașteri asupra autorului care a furat tabloul Mona Lisa. Pe baza acestor date poliția crede că va da de urma tabloului.

— **Alte victime a aviației.** Nu-i aproape zi ca să nu înregistrăm câte o nouă victimă a aviației. De data asta nenorocitul aviator a fost englezul Oxley, care făcând ascensiuni pe câmpul dela Liley s'a prăbușit dela o înălțime de 80 de metri rămânând pe loc.

— **Un escroc român arestat la Smyrna** Cetim în „La Liberté” din Constantinopol cu data de 1 Decembrie:

„Individul Opreșcu, supus român, după ce a săvârșit un mare număr de furturi și escroherii în România, a venit la Constantinopol, unde a locuit o bucată de timp și a trăit din diferite expediente. Acum în urmă s'a dus la Smyrna. Consulul României din acest oraș, aflând despre sosirea faimosului escroc pe care îl căutau autoritățile din țara lui, făcu demersuri pe lângă valii și acesta ordonă arestarea lui.

„Fiindcă consulul României n'are local de închisoare, Opreșcu fu dat în paza consulatului Franței, până ce va fi imbarcat pe bordul vaporului românesc. Opreșcu, prefăcându-se că e bolnav, se rugă de cavasul însărcinat cu paza lui în celula ca să-i aducă un doctor. Cavasul, om de treabă, călăuzit de un sentiment de omenie, se duse să-i aducă doctorul cerut, dar pungașul se folosi de lipsa lui și, spărgând ușa temniței, evadă. Consulatul Franței dete afară pe bietul cavas.

„Atunci, acesta se jură că o să găsească pe prizonier și, în adevăr, după îndelungate căutări, izbuti să dea de el și să-l aresteze. Alaltăieri, Opreșcu a fost imbarcat pe bordul vaporului românesc, care pleacă spre Constanța. În bagajele lui s'au găsit cincinți pașapoarte felurite, mai multe scrisori compromițătoare și un mare număr de obiecte furate.”

x **Atragem atenția On. P. cetitor asupra inseratului din numărul de azi al ziarului nostru — al firmei demașini agricole și pentru fântâni arteziane, Váradi Lajos Hodmező-Vásarhely, Str. Ferenc 1. Firma a fost decorată la 1902 în Vârșet, la 1903 în Zenta, la 1904 în Hodmező-Vásarhely, la 1905 în Timișoara, la 1908 în Budapesta și București. Catalog trimite gratuit.**

x **In atenția instituțiilor de binefacere** Fabrica de ghetete „Moskovits” societate pe acții recomandă spre distribuire — ghetete de copii, băieți și fete — fabricație proprie. Ghetetele sunt făcute din materialul cel mai tare și curat, prețurile fabulos de ieftine. Comandele se pot face acum adresându-se la filiala din strada Szabadság-tér 18.

x **Ödön Lencz**, directorul școlii superioare de meserii din Budapesta a scris în 1896 cu prilejul mileniului, referitor la fabricațiile frmei mele următoarele: „Fabrica de mașini Majerszky Barnabás este una dintre cele mai însemnate fabrici

din provincie care merită o apreciere deosebită. Mașinile principale sunt cele pentru fabricarea oleiului, precum, presse de olei cu apăsare de apă, moriști pentru măcinatul semințelor, mașini de separat prăjitoare ș. a. Atenție mai mare merită presele de apă, cari sunt foarte de preferit altor fabricații, având o constituție simplă. Au fost premiate la 1885 în Budapesta, 1896 Budapesta, 1903 Cluj, 1906 București, 1907 la Cinci-Biserici.

ECONOMIE.

Un avertisment pentru băncile noastre.

In legătură cu avizul publicat în numărul nostru de ieri, primim din Sibiu următorul articol:

Cercurile conducătoare ale uneia dintre cele două asociații regnicolare de bănci din Budapesta, anume „Pénzintézetek Országos Egyesülése” (o copie aproape fidelă a însoțirii noastre cu mult mai vechi „Solidaritatea”) se sfoțează de o vreme încoace tot mai mult să-și înmulțească membrii și să-și mărească influența în provincie. Arangiază adunări și conferențe în toate părțile țării și în timpul mai nou, cu preferință, și în ținuturile românești, în Ardeal și Banat.

N'am avea nimic de zis asupra acestor năzuințe și fapte ale asociației regnicolare amintite — dacă conducătorii ei s'ar strănge să atragă în sfera lor de interese numai băncile maghiare din țară. Dar din felul cum s'au pus la cale pân' acum adunările din provincie ale asociațiunii regnicolare de care ne ocupăm, ne-am câștigat convingerea, că în mod deghizat „Pénzintézetek Országos Egyesülése” urmărește și alte scopuri ascunse, scopuri egoiste și agresive față de asociația băncilor noastre „Solidaritatea”.

Căci ce alta decât purtare agresivă este din partea asociației regnicolare, când ori și unde merge în ținuturi românești, printr'un potop de scrisori oficiale și particulare îndeamnă băncile noastre, grupele deja cub steagul „Solidaritatea”, să intre în șirul membrilor ei, unde caracterul lor de institute de bani române se pierde cu totul?

Așa este convocată acum pe 10 Decembrie a. c. n. o astfel de adunare a asociației regnicolare pestane la Cluj — pentru a întemeia o „secție ardeleană” a băncilor și pe lângă băncile noastre și conducătorii lor se desvoaltă o stăruință de-a dreptul suspectă pentru a le determina să ia parte la adunare și să-și dea concursul la realizarea ideii — atât de frumoase din punct de vedere șovinistic maghiar.

Intrebare este acum, ertat este băncilor noastre, în fața năzuințelor, ce se pot întreprinde în acțiunea asociației pestane, să conlucreze în Cluj, fie în ori și ce formă, la întemeierea „secției ardeleni” prin care se tinde la paralizarea activității „Solidari-

rității” noastre, dacă nu chiar — cu timpul — la spargerea ei?

Răspunsul se impune dela sine. Institutele de bani române, cari cele dintâi s'au organizat de bună voie la noi în țară și au întemeiat prima asociație de bani în Ungaria: „Solidaritatea”, au în aceasta deja organizația lor proprie, mai veche și mai desăvârșită, decât „Pénzintézetek Országos Egyesülése”, care acum se năzuiește cu mare aparat a atrage la sânul ei și institutele noastre de bani. Prin urmare acestea n'au nici o nevoie a contribui ele însele la slăbirea bazei „Solidarității” prin intrarea lor între membrii asociației regnicolare, care dealtcum nu le oferă nici un favor, ci din contra sarcini.

Poftească numai, „Pénzintézetek Országos Egyesülése” și organizeze — și și grupeze — și în jurul steagului ei băncile maghiare, căci locul acestora este în sânul ei, iar băncile noastre fie în fața adunării din 10 c. convocată la Cluj, ceace le indică plin de înțeles, chiar firma însoțirii noastre: *solidare*, în a opune rezistență pasivă față de noile năzuințe de cucerire ale compatrioților maghiari.

Carnea din România în Austria. Din Viena se anunță: Consilierii comunali Nagler și Kleiner întorcându-se din călătoria de studiu în România, în legătură cu importul de vite au constatat că în România se găsesc vite suficiente pentru completarea aprovizionării Vienei.

Astfel au găsit în Moldova 13,70 iar în Muntenia 5900 vite tăiate între cari unele cântăresc peste 800 kilograme.

Din cercetările lor reiese că în ultimii 10 ani creșterea vitelor a luat un mare avânt în România căci exportatorii români sunt acum tocmai în căutarea unui debușeu.

Cea mai mare parte a vitelor se exportă în Italia prin Constantinopol.

Dela izbucnirea războiului însă și mai ales din cauza temerilor că Dardanele vor fi blocate exportorii au întrerupt orice transport.

In urma acestor constatări cei doi consilieri vor face un raport amănunțit primarului cerând să grăbească măsurile pentru a realiza imediat importul carnei românești.

BIBLIOGRAFII.

„RĂSBOI ȘI PACE”

A apărut în editura „Tribuna” primul volum din celebrul roman al contelui

Leo Tolstoi

„RĂSBOI ȘI PACE”

Volumul I de 280 pagini, costă 1 cor. 50 fr. + 20 fil. porto. De vânzare la „Librăria Tribuna”. Volumul II este sub tipar.

„Luceafărul” revista literară și artistică dela Sibiu a apărut cu următorul sumar bogat și variat (nrul 23).

A. Băreseanu: Pictorul Mihail Pop. Ecaterina Pitig: Cântec (poezie). M. C.: Poezii populare. I. Borcea: Rămășagul, comedie într'un act după Goethe. G. Rotici: Cântec de iubire (poezie). Ion Grid: Prăpastia. Maria Cuntan: Intârziată...

FABRICA DE SPALAT CU ABURI

„KRISTALY”

Gőzmosógyár, Kolozsvár, Pályaudvar.

Văpsire de haine. Curățare chimică.

Spălare cu aburi.

La suma de paste 10 Cor., pachetul se retrimite francat.

(poezie). M. Săulescu: Cântă o caterincă (poezie).
V. Lochița: Trecut (poezie).

Dări de seamă: O. C. T. Alex. Ciura: Amintiri; Silv. Moldovan: Ardealul; Dr. I. Rațiu și Al Ciura: Poetică și legendar poetic; N. Bănescu: Corespondența familiei Hurmuzachi cu Gh. Bărzibu; Almanahul scriitorilor dela noi.

Cronică: Episcopul Gherlei. Critică severă și critică indulgentă. Un faliment (M. S.) Concertul Lucia Cosma (I. L.) Concertele simfonice din București (I. Borgovan). Cronică școlară. — Bibliografie.

Ilustrațiuni: M. Pop: Portretul Sevastiei Pănovici, Cap de studiu, Un bătrân cetind, Haidutul Radu Anghel, Portretul Elisei Petrovici, Un inger (Elisa Petrovici idealistă), Fete din Săcele.

E. Lovinescu: Scenete și Fantazii. — Editura revistei „Flacăra”. — Prețul 1 cor. 25 fil. + 10 fil. porto.

An apărut:

„Calendarul Național” editat de „Foaia interesantă” din Orăștia. Prețul 40 fil. + 5 fil. porto. Conține numeroase ilustrații actuale.

„Flacăra”, noua revistă literară dela București, numărul 5. Prețul unui număr 16 fil.

Delavrancea: Liniște, Trubadurul, Stăpânia odată. Prețul 2 cor. 50 fil. + 20 fil. porto.

A. Manzoni: Logodnicii. — Prețul 80 fil. + 10 fil. porto.

„Țara Nouă” revistă literară sub direcția dlui Nicolae Xenopol, senator.

Partea istorică și sociologică a revistei e sub direcția dlui A. D. Xenopol, membru al Academiei Române; partea literară e sub direcțiunea dlui Mihail Dragomirescu, profesor universitar.

Iată sumarul Nr. 2 al revistei (15 Noemvrie.)

A. D. Xenopol: Starea Românilor în cele dintâi veacuri ale stăpânirii ungurești.

Corneliu Moldovan: Ovidiu la Tomis (versuri).

D. Anghel: Floarea de Alves.

Gustav Baron Bodeus: Trecătoarea dela Turcușoru (cu 12 ilustrațiuni).

G. Murnu: Odisea (Homer).

Emil Nicolau: Amintiri din Teatru. — Moartea artistului Gr. Manolescu.

Nicolae Xenopol: România și Bulgaria.

Corneliu Moldovan: Cronica dramatică.

Lean Feraru: Pisica (versuri).

B. Neumțeanu: Cronica veselă (versuri). Iubitei care nu-mi citește versurile.

Juvenul: Cronica zilei. — Ruperea tratativei de împăcare dintre conservatori și conservatorii-democrați.

M. S.: Cronica informativă: Cărți, reviste străine, reviste române.

A. D. Z.: Bibliografie.

Prețul abonamentului pe un an 18 lei. Un număr un leu și 50 bani.

Pentru Austro-Ungaria abonamentul 10 cor. pe an.

A apărut și se găsește de vânzare la „Librăria Tribuna”:

„Spre Prăpastie”

Senzaționala serie de articole a dlui R. Ciorogariu, a apărut în broșură și vestimenturilor doritorilor de a avea aceste pagini de tărâie unor documente istorice, că pot comanda broșura la librăria „Tribunei”, în preț de 50 bani.

La Librăria „Tribunei” să află de vânzare „Pomelnicul viilor și morților” legat în pânză, aurit cu prețul de 50 fileri plus 5 fileri porto.

— Cine vrea să câștige frumoase cusături românești să cumpere lozuri de ale loteriei organizate de Reuniunea femeilor din Arad.

Prețul unui loz 1 cor., comanda să se adreseze la „Librăria Tribuna”, adăugându-se și portul postal.

Ultima noutate literară:

„La Masa Calicului”

Nuvele și schițe

de

Caton Theodorian

Un elegant volum de 180 pagini, cuprinzând 12 nuvele și schițe alese ale distinsului novelist.

Prețul volumului 1 cor. 50 bani + 20 bani porto. De vânzare la „Librăria Tribuna”.

G. Retică: Poezii, Ediția a 2-a. Un volum elegant de 110 pagini, cuprinzând 53 de poezii ale tânărului poet bucovinean. (Asupra volumului vom reveni).

Prețul 2 cor. + 10 fil. porto.

T. Gautier: Arria Marcella, traducere de N. Davidescu. Numărul 20 din biblioteca „Lumina”. Un volum de 112 pagini.

Prețul 30 bani + 5 fil. porto.

„Insemnările unui trecător”

crâmpie din sbuciumările dela noi
de Octavian Goga.

Prețul 3 Cor. în România Lei 3.50 plus 30 fil. porto, recomandat 60 fil.

La Librăria „Tribunei” se află de vânzare
Calendarul pe anul 1912

Calendarul Lumea Ilustrată, a 1.50 ₺ 20 fil. porto. Recomandat 45 fil.

„Posnașul” calendar umoristic ilustrat pe anul 1912, de E. Borcia à 60 fil., porto 10 fil.

„Calendarul Săteanului” à 30 fil., porto 10 fil.

„Amicul Poporului” à 70 fil., porto 10 fil.

„Calendarul iubilare al Poporului român” à 40 fileri, porto 10 fil.

„Calendarul diecezan” cu sematism 50 fil., fără sematism 30 fil., porto 10 fil.

POȘTA REDACȚIEI.

L. C. Pitești. Publicăm astăzi una dintre poeziile d-tale și vom publica și „Cel din urmă cântec”. Celelalte însă nu, căci sunt în cea mai mare parte reminiscențe eminesciene. Ai însă un bun talent de versificație și frază bogată. Te îndemnăm, deci, să ne mai trimiți și să te gândești la un singur lucru: scrisul nu se începe cu... „cel din urmă cântec”. Impuneți dar mai multă obiectivitate când scrii. Cearcă să scapi de dureri pe cari, poate, nu le ai. Mai privește și în sufletul altora. De altfel sfaturile noastre ai libertatea să le primești sau nu, după cum îți poruncește individualitatea d-tale. În primul rând talentul răspunde. Dacă îl ai, el biruiește tot.

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu.
„Tribuna” institut tipografic, Nichin și cons.

Leon Tolstol.

169

RĂȘBOIU ȘI PACE.

ROMAN.

Trad. de A. C. Corbul.

XI.

De îndată ce primi vestea că Natașa e bolnavă, contesa Rostow plecă însoțită de Petia spre Moscova și familia se stabili din nou în oraș.

Boala Natașei era așa de serioasă, încât, din ferire pentru dansa și pentru părinții ei pricina acestei boli trecu pe planul al doilea. Văzându-o cum nu mânca și nu bea, cum tușea și suferea, și știindu-o în primejdie — căci așa se rostise medicul, nimeni nu ar fi putut să-i arate vre-o supărare pentru cele întâmplate. Cu toții nu se gândeau decât să facă ori-ce spre a o mântui de boală.

Medicii veneau s'o vadă pe Natașa câte unul singur, și mai mulți laolaltă. Ei vorbeau între dânsii nemțește, franțuzește și latinește, se criticau unul pe altul și ordonau tratamentele cele mai variate, bune pentru toate boalele cunoscute, dar nici unul dintre ei nu avu măcar gândul că nu putea cunoaște răul de care suferea Natașa.

Cu toată cantitatea de hapuri și de prafuri pe cari Natașa fu silită să le inghită, cu toată lipsa vieții dela țară cu care tânăra fată era așa de obișnuită, tineretea ei birui: durerea Natașei începu să se voaleze de straturi de impresii din viața ei trecută, suferința ei perdu caracterul-i ascuțit și începu să se amestece cu trecutul. Starea tinerei fete se îmbunătăți fizicește. Ea era acum mai calmă, dar veselă nu mai era.

Nu numai că ea evita ori-ce manifestare voioasă, ea balurile, concertele, plimbările, dar ea nu putea nici măcar să ridă fără a isbucni m'apoi în plâns. Ea nu mai putea să cânte.

De câte ori ridea sau încerca să cânte, lacrimile o înăbuseau: lacrimi isvorite din amintirea acelor vremi curate și pe veci pierdute, lacrimi de neceaz, fiindcă și prăpădise viața care ar fi putut să fie așa de frumoasă. Risetele și cântecele îi păreau o profanare a durerii ei. Ea nu mai arăta interes pentru nici unul din lucrurile cari umpleau odinioară tânăra și nepăsătoare ei existență.

Ea-și amintea cu durere, mai ales de lunile petrecute la țară în societatea lui Nicolae. Ce n'ar fi dat ea ca să fi putut retrăi una din acele zile! Dar ele se sfârșiseră pentru totdeauna. Presimțirea ei nu o înșela: vechea ei stare de libertate și de susceptibilitate la toate bucurile n'avea să-i mai revie.

Cu toate acestea trăia. Ea se gândea cu plăcere că nu era nici mai bună nici mai rea ca atâtea altele, dar acestea nu-i ajungea. E îi evita pe toți membrii familiei; doar cu Petia îi plăcea să stea câte odată de vorbă și chiar să ridă.

Natașa aproape nici nu mai esia din casă și dintre cei cari veneau s'o vadă numai Pierre îi era binevenit. Nici nu se putea dealtmintrelea ca cineva s'o trateze cu mai multă duioșie sau s'o ia în serios ca contele Bezukhow.

Natașa simtea instinctiv această duioșie și găsea o plăcere imensă în societatea lui Pierre.

Câte odată ea îl vede pe Pierre cam jenat, mai ales când vinea vorba de trecut; dar ea își explica jena lui prin bunătatea și stângăcia lui obișnuită.

Pe la sfârșitul postului lui Sân-Petru, o vecină de moșie a Rostowilor sosi la Moscova spre a-i cinsti pe

sfînți. Ea propuse Natașei de a o însoți la biserică, pentru a se griji. Tânăra fată primi cu multă bucurie și cu toate că medicii o opriseră de a ieși dis de dimineață, în loc de a se pregăti de sărbători în casa ei după obicei, ea stărni pentru a merge la biserică și timp de o săptămână nu lipsi dela nici o leturghie sau vecernie.

Contesa era încântată de această evlavie a Natașei. După puținul succes al îngrijirilor medicale, ea spera că rugăciunea va fi mai folositoare fiicei ei; ea permise deci Natașei să meargă la biserică fără ștrea doctorului.

Dna Beloff, soața Natașei, vinea s'o ia pe Natașa la ceasurile din noapte și o găsea sculată și îmbrăcată, căci pentru nime în lume tânăra fată n'ar fi voit să piardă o slujbă bisericască. Ea-și făcea în grabă toaleta, își punea rochea cea mai veche și manteluta cea mai stricată și eșea tremurând de frig în străzile deșerte pe cari le luminau razele cenușii ale zorilor de zi.

Când se întorcea acasă nu întâlnea în cale-i decât lucrători ce se duceau la muncă, ori măturații măturați străzile, și ea încerca un sentiment nou: putința de a-și îndrepta greșelile și de începe o viață nouă, curată și fericită.

Sentimentul acesta se întărea încă zi cu zi în aceea săptămână și fericirea de a se cumineca îi păru așa de puternică, încât îi fu teamă de a nu putea supraviețui acelei Dumineci fericite.

În sfârșit, ziua aceea sosi, și când, după ce se cuminecă, Natașa eși din biserică în rochia ei de mulină albă ea se simți pentru întâia oară liniștită și voioasă, după atâtea luni de suferință. Medicul care veni în ziua aceea îi ordonă să urmeze aceleași prafuri.

(Urmare).

REISZ MIKSA FABRICĂ DE MOBILE

în
BÉKÉSCSABA — NAGYVÁRAD
Andrássy-ut 41—43. Rákóczi-ut 14.
(Lângă »Apollo«.)

Un candidat de avocat

cu practică și vărsat în limba română, află aplicare la subscrisul.

Dr. Hollósy Kálmán,
advocat în Borosjenő.

Caut un practicant

cu plată începătoare și pe lângă aplicare momentană. — A se adresa:

Wéber, bankbizományi iroda,
Világos.

VINURI

vechi și noi de vândut.

Adresativă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Siria (Világos) *Petru Benea*, căci Va trimite numai vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi: Vin alb K —68 litru.
Rizling —70. Roșu —94.

Vinuri din anul 1910: Carbenet alb
K —90 litru. Șiller K —56. Rizling K —58.
Rizling și Ruje amestecat K —54 litru.

Vin din anul 1911 K —48 și 50 litru.

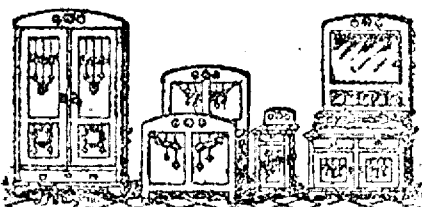
Vinul să expedieze cu rambursă dela 50 litri în sus sub îngrijirea mea proprie.

Vase dau împrumut pe timp de două luni.

Pentru calitatea vinului garantez.

Petru Benea
 propr. și neg. de vinuri
 Világos (Arad m.)

— **Nicolae Hencilă** —
măsar de zidiri și mobile
Déva Str. Vasut No 18. (Casa proprie).

Aduce cu stîmă la cunoștință on. public din loc și provincie, că și-a provăzut și mărit atelierul de măsurit cu puteri de muncă corespunzătoare cerințelor de azi.

Primește totfelu de lucrări pentru zidiri și mobile, precum și reparări cu prețuri convenabile și pe lângă serviciu prompt și conștient.

Mare magazin de tot felul de mobile pregătite din materialul cel mai excelent uscat dela cele mai simple până la cele mai luxoase.

Un candidat de avocat

cu practică, află aplicare momentană la subscrisul.

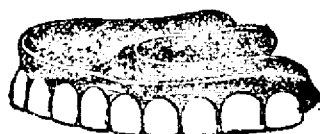
Dr. Gheorghe Rocsin,
advocat,
Oradea-mare (Nagyvárad).

Pregătește: butoaie, vane

în ori-ce mărime; din lemn de stejar uscat și alb, pe lângă garanță. — Primește ori-ce comandă mare, aranjament compl. pentru pivnițe, cu preț convenabil.

MARE DEPOZIT!
FURNISORUL CURȚII REGALE ROMÂNE
WESZELY BÉLA
PRIMUL FABRICANT DE BUTOAI, LIPOVA.

Scoaterea dinților, dinți artistici, poduri în gură, de aur, coroane, efepuiește

QUIL REINHOLD
DENTIST,

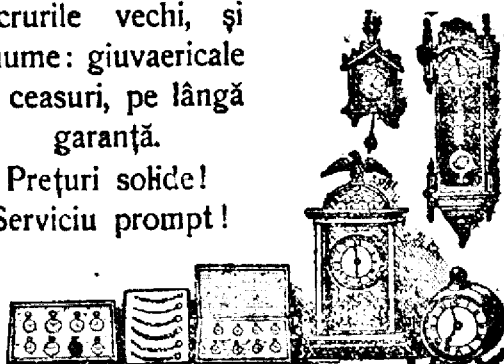
pe lângă prețuri moderate și garanță
LUGOȘ, STR. BONNÁ CZ 11.

Schapira Arnold

giuvaergiu, ciosornicar și optician,
Brassó, Strada Porții 36.

Mare asortiment în ceasuri de buzunar, de aur, argint și nickel, în ceasuri de părete. Giuvaericale fine, cu brillante, obiecte de lux în argint și articole optice. In atelierul meu se reparaază ca nouă, lucrurile vechi, și anume: giuvaericale și ceasuri, pe lângă garanță.

Prețuri solide!
Serviciu prompt!

Cele mai excelente instrumente pentru săparea de fântâni arteziene le pregătește și expediază

Várady Lajos,

fabrică de instrumente
Hódmezővásárhely,
VI, Ferenc-utca.

Nu trebuie să anteprenori; domeniile, comunele, singuratici: singuri pot face săparea cu instrumentele mele.

Primlucrător mijlocesc.

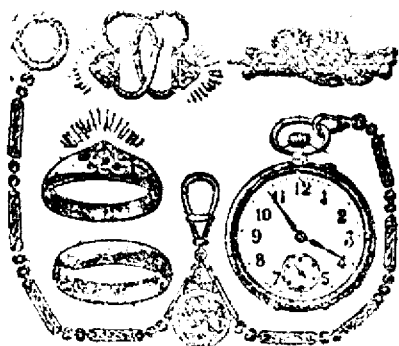
Recomand și mașini pentru împletitul de sîrmă.

Catalog de prețuri trimis gratis și franco.

Premiat la 6 expoziții.

A. Slepák, giuvaergiu și ceasornicar

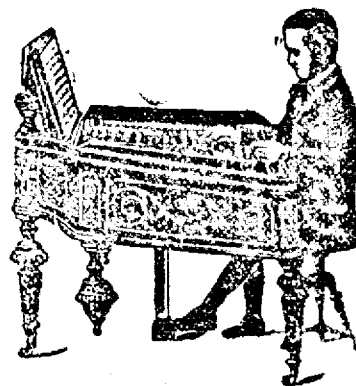
Marosvásárhely, Széchenyi-tér 43. sz.

Mare asortiment în ceasuri de buzunar de aur, argint și nickel, în ceasuri de părete. Giuvaericale fine, cu brillante, obiecte de lux în argint și articole optice. In atelierul meu se reparaază ca nouă, lucrurile vechi, anume giuvaericale și ceasuri, pe lângă garanță

Prețuri solide! — Serviciu prompt!

ȚIMBALE!

Țimbele inventate de mine, cele mai moderne, cu organism dublu de oțel, foarte trainice și de o rezonanță deosebită se pot comanda numai dela mine, cu prețurile cele mai moderate, pe lângă garanție de 5 ani.

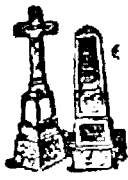
Mészáros Ferenc,
fabricant de timbale.
Budapest, VII., Bethlen-u. 39.

Prețuri, la cerere, se trimis gratis. Corespondența intrucât se poate să se facă în limba ungurească, germană sau sîrbească.

Premiat cu diplomă dela corp. meseriaşilor.

Botházy László,

sculptor și întreprinzător de beton și piatră de artă, depozit de nisip. Nagyvárad, — Erzsébet-utca

Primesc ori-ce lucrări ce se refer la bransa mea precum lucrări la edificii și cripte cu diferite expoziții, de piatră și marmoră, apoi cruci, monumente, etc. — Lucrez în beton cu mare pricepere, precum caldă răm de beton, canale, poduri de beton cu fier, table de ciment, bazine de asfalt. Trimit desenuri și catalog. — Voiesc să atrag atenția on. public prin lucru bun și prețuri ieftine. Liferez pietri și nisip în cant. mare.

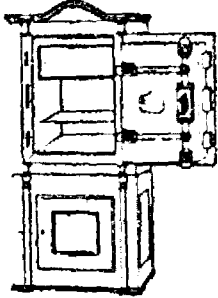
Fabrica budapestană de casse de bani

Gelléri și Schuller

BUDAPEST

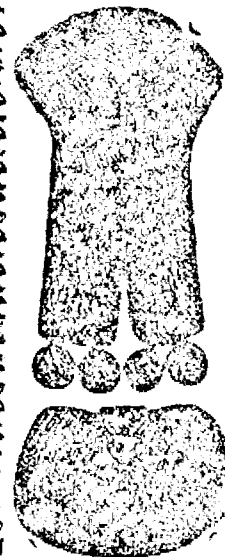
Fabrica: IX., Rákos-utca 4 Depozitul oraşenesc și biroul: V. Széchenyi-u. 7.

Liferanții ministerului de agricultură, de honvezi, căilor ferate ungare și al poștelor.

Efectuiază casse de bani, libere contra focului și spargerilor, casse pancelate pentru păstrarea documentelor.

Catalog gratuit și franco.

Blănării !!!

precum: boauri (muffi) tocuri de picioare, — Jachete, după croiul englez și francez, berletuieli cu lână, etc. Reparări și transformări bune și ieftine se pot câștiga la

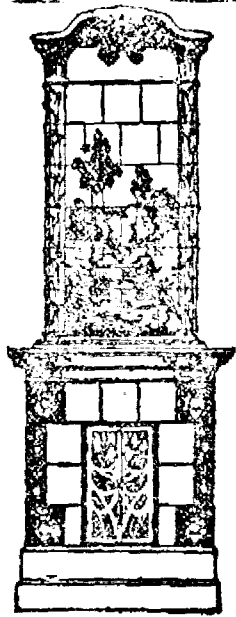
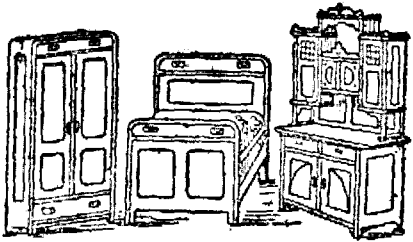
Nicolae Gruiția, blănar Temesvár-Josefstadt, Hunyadi-ut 9.

BAUMANN ARNOLD succesorul

LÁHNI KÁROLY,

fabricant de mobilă. Alba-Iulia, Piața Szent István Nr. 11.

Recomandă mobile pregătite în atelierul său din cel mai bun material, pentru dormitoare, sufragerii, locuințe garson și — birouri pe lângă prețuri ieftine. —

Mare depozit de cuptoare.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că în (Cluj) Kolozsvár, Monostori u. 7, am deschis un mare magazin înregistrat și provăzut cu cuptoare din țară și străinătate, unde se află în depozit permanent cuptoare moderne de majolică stil secesion și cuptoare de olane Daniel, precum și căminuri și cuptoare de bucătărie.

Atrag atenția publicului asupra depozitului meu model, asigurând-ul totodată despre calitatea perfectă ale articolelor și prețurile cele mai solide.

Așteptând binevoitorul sprijin sunt cu deosebită stimă:

Tamásy József, Kolozsvár.

S'a deschis

Se poate comanda și prin telefon Nr. 857.

Fabrica de pâine

Dózsa

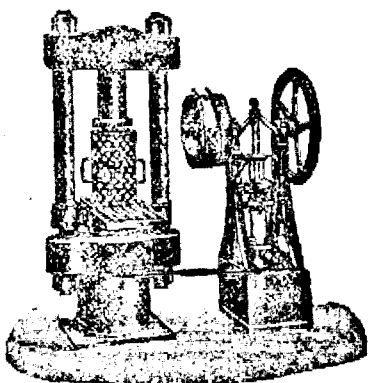
Se afă în toate prăvăliile mai de seamă!

Radnai-ut 11.

Májerszky Barnabás

fabricant de mașini

in Nyiregyháza.

Fabrichează după o experiență bogată ca specialitate

prese de olei mánate cu apă.

Presa de olei, construcție simplă ori complicată. Prăjitori de olei pentru încă zire cu aburi ori foc. Teasc pentru sămburi de bostan. Mașini pentru perfecționarea oleului și aranjamentul complet pentru fabricarea oleului. Unelte de melițat floarea soarelui, ș a.

Exportul până acum în 237 uzine.

Pregătite în atelierul său propriu.

Anton Juratsch, pantofar pentru domni, dame și copii,

Nagyszeben, Strada Reisper nr. 11.

Recomandă în atenția on. public din loc și provincie

prăvălia sa de încălțăminte

pregătite în atelierul său, după ce rințele model și ortopedie, cu prețuri foarte moderate.

Reparaturi execut ieftin!

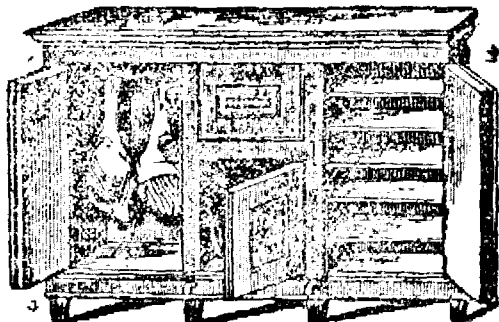
Prețurile cele mai moderate!

Itzkovits Gerson, Budapesta, IX.,

Strada Tompa No 14.

Dulapuri de gheață la cari e necesară gheață

puțină, preparate pentru măsurarea vinului și a berei, conducte la pregătirea berei și pentru scurs, în prețuri moderate și serviciu prompt. Intreprindere de accesorii la fabricarea zodei, sticle de Bohemia, sirup de smeură, lămâi și ananas, alabastru și praf de limonadă ș. a. Comandele se efectuează prompt și cu prețuri convenabile.

Nici o damă să nu întârzie ași face

costumele precum și altă îmbrăcăminte pe stilul englez și francez; pe cari le poate comanda la mine; garantez pentru ch. c. lucru după jurnalelele cele mai nouă. Serviciu prompt! Pentru damele cari nu sunt din loc, primesc și două probe la zi. — Se poate comanda și prin poștă la cari dau însușirile cele mai nrgente. Haine și costume de doliu să fac în 24 de ore. Rugând pentru binevoitorul sprijin semnez cu stimă

George Rummel

croitor englezesc și franțuzesc pentru dame.
Nagyszeben, Str. Honterus Nr. 5.

Telefon Nr. 357.

Petrof Antal succe- **Wonka János** sor

fabrică de piano cesar regale
Temesvár-Józsefváros.

Str. Szilágyi 13. — Muzeu n la Hunyadi-ut 13.

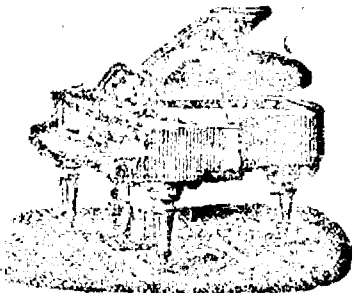
Liferează:

PIANE și PIANINE

efectuate în stilul cel mai modern și execuție promptă.

Profesorii și instructorii de muzică primesc favor convenit.

Catalog ilustrat la dorință trimite gratuit și porto franco.

Ghete originale rusești

pentru noroiu (imală) și zăpadă se află în cantitate mare la filiala fabricii de ghete

MOSKOVITS

Arad, Szabadság-tér 18.

MEGNYILT

G H E T E
și
C I N E
N E P Á T R U N S E
D E
A P A

Prețuri
unanime
Cor.

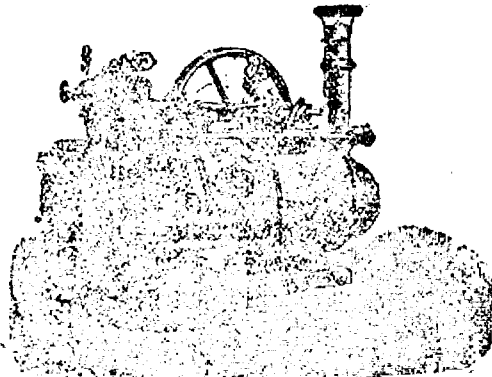
10.—
13.—
17.—
22.—

ARAD, Szabadság-tér 18.

Prima industrie de cazane din Ungaria de sud.

Szatmáry Mihály, turnător de cazane,
Szeged,
Szentharomság-utca 41. sz. (casa prop. ie).

Aduc la cunoștința on. public, că atelierul meu de cazane l'am înocit cu diferite mașini, așa că sunt în stare să satisfac ori-ce comandă. Pregătesc cazane pentru abur, repar cazane la mori, corăbii, cazane de apă, petroleu, spirit și chiar și cazane la locomobile.

Schrimpl Szaniszló

cea mai mare turnătorie și fabrică de
luminări de ceară în Ungaria de sud
Temesvár-Gyárváros, Fő-utca.

Recomandă comercianților: turte și prăjituri cu miere, precum și luminări de ceară, albe și colorate, facile cu preț moderat. — Bisericii se dă la cumpărarea de luminări rabat. — Comandele se îndeplinesc prompt.

Edificare ieftină!

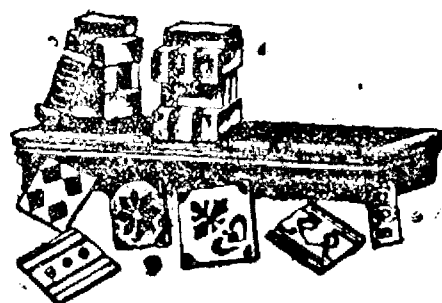
Intrece ori-care edificare din alt material. Sistemul meu e brevetat Nr. S—5546. Se face prin prepararea în mod propriu al betonului, ori alte materii.

Primesc totfelul de edificări, locuințe, case de închiriat, edificii economice și dominiare, crepuri, fântâni, poduri, canalizări, îngrădituri, trepte, padimentări de terase, acoperiș fa-cement, învâltori de cement.

În depozitul meu se găsesc felurite preparate de cement, pietri de edificiu, țigle, colonne pentru case, streșini, trestie pentru tinciuală, cement Portland, gips, var stins ș. a. — Prețuri curente trimite gratuit.

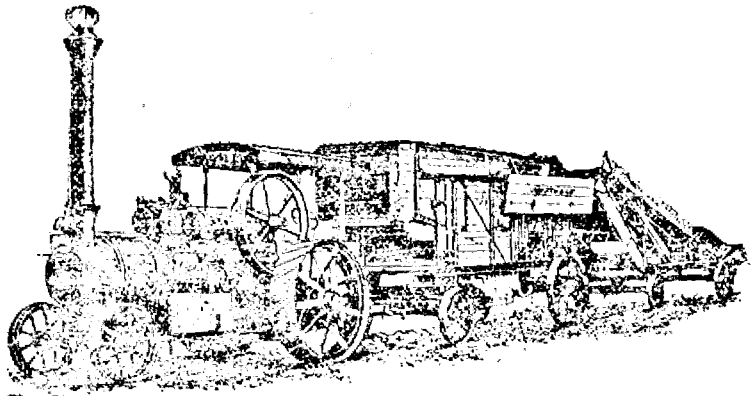
Iosif Simics

Întreprindere de edificare cu beton, fa-bricant de obiecte de cement și pierte.

Nr. telefonului:
246.

(Casa proprie)
LUGOȘ,
Str. Buziaș 37.

Umrath & Comp.

Budapest, V., Váci-körút 60.

Își recomandă fabricațiile sale și anume:

Locomotive de drum de sine umblătoare de 6, 8 și 10 HP.

Locomobile de 3—200 HP pentru scopuri economice și industriale.

Mașine de treierat (îmblătit) cu putere de vapor, motorică, minaj cu cai și cu mâna; mai departe: pluguri, grape, tăvăluguri, triore.

Mașine de sămănat.

Vânturători.

Batoze de curățit porumb.

Tocători de paie și nutreț.

Mașine de tăiat stecle.

Tunbe de stropit cu suu de gunoi în executarea cea mai bună,

cu prețuri moderate și condițiuni favorabile de solvire.

Catalog de prețuri românesc trimitem gratis și franco.
Correspondența română.

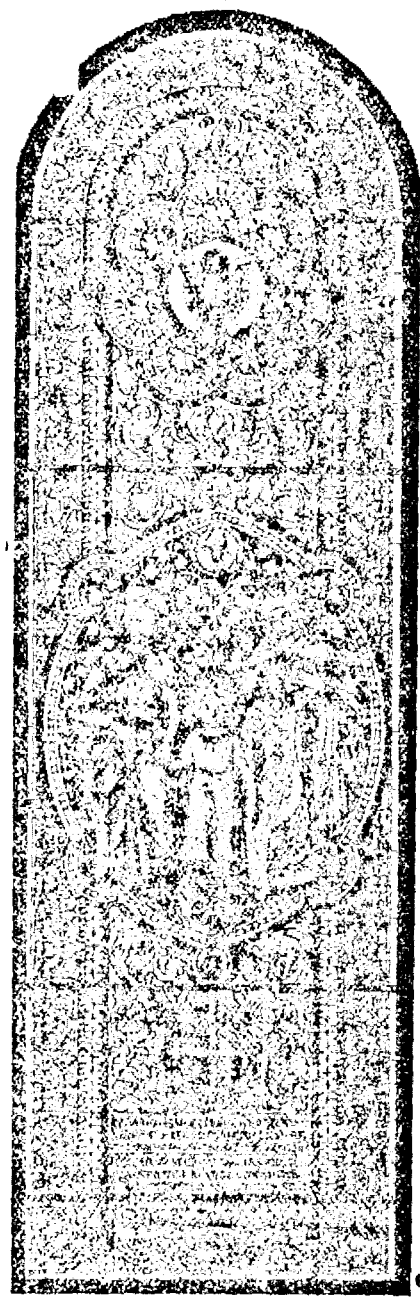
Mașine de cosit și secerat.

Zdrobitori de struguri.

Prese de struguri.

Morișche de arut.

Pompe de fântâni și

Ligeti Sándor,

colorator de geamuri, atelier industrial pentru mozaicuri de sticlă și rame de aramă.

Budapest,

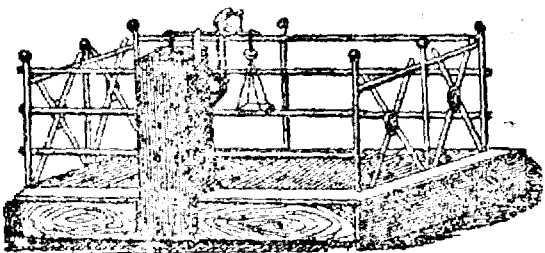
IV. Papnevelde-utca 8. sz.

Lucrează artistic geamuri de biserică colorate, mozaicuri de sticlă și rame de aramă dela cele mai simple până la cele mai complicate, cu prețuri moderate. — Geamurile aproape tuturor bisericilor gr. cat. sunt lucrate în atelierul meu, între cari și ferestrele bisericii noi zidite din Szász-Ujfalu (lângă Aiud) toate sunt lucrate în atelierul meu propriu.

Tokodi Testvérek,

fabricanți decumpene.

Hodmezővásárhely, — Szeged,
Lánc-utca. Bokor-utca 10.

Recomandăm comercianților, proprietarilor de mori, agricultorilor și măcelarilor

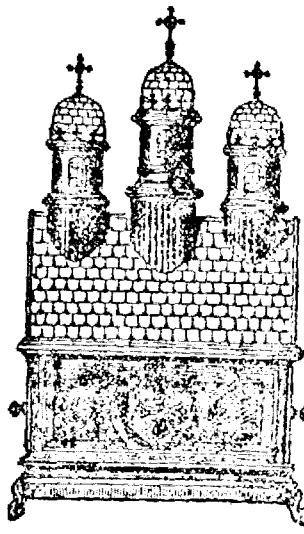
cumpenele

noastre, pregătite din cel mai bun material. Cumpene, cântare decimale din fier cu balanțe de oțel, infructabile, au fost încercate. — Pentru România livrăm și neautentificate. Comercianților le dăm rabat. — Catalog la cerere trimitem cu reîntoarcerea poștei.

Telefon 116-53.

Stiassny és Novák

turnătorie artistică de metal.
Budapest, VI, Váci-ut 179. sz.

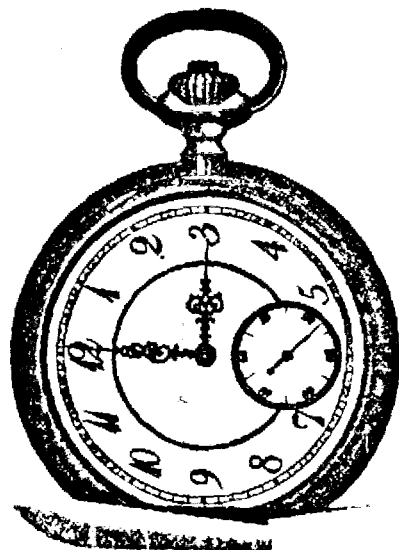
Lucrează diferite decoruri la edificii, cripte. Toarnă diferite părți pentru mașini precum și table cu inscripția pentru avocați, medici și ingineri. Table cifrate cu inscripția numelor de străzi pentru orașe și sate, cu prețuri ieftine.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că mi-am deschis în Timișoara, Piața George Nr. 4 un modern

atelier dentistic.

Practica mea veche mă dispensează de o mai amănunțită recomandare, augurându-mi în schimb încrederea în satisfacerea ori-cărei pretenții a pacienților. — Cu stimă:

Götzl Mór,
dentist.

Cele mai bune

orologioare

— cele mai solide și cele mai după modă —

juvaericeale

atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă chelălășie de 10 ani și prețuri ieftine, livrează cea mai bună prăvălie în aceasta privință în întreaga Ungaria

BRAUSWETTER JÁNOS

orologier în SZEGED.

CATALOG cu 2000 chipuri se trimite GRATUIT. Notez că numai aceia vor primi catalogul gratuit cari îl cer cu provocare la ziarul Tribuna (ad. scriu că a citit anunțul în Trib.) Correspondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.